Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 10 זײַטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 301 | Łódź, Wtorek, 27 grudnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ״ח כסלו תרצ״ג | № 301

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דער באמבען-אטענטאט אין נהלל

האט ארויסגערופען בעאונרוהיגונג אין יודישען ישוב

ירושלים, 26 (ספ. טעל.)

מ'מעלדעט פון ארץ-ישראל אז דער יודישער ישוב איז שטארק בעאונרוהיגט צוליב דעם לעצטען טעראר-אקט אין נהלל, די פרעסע שרייבט, אז דאס ווארפען די באמבע אויף דער יודישער קאלאניע איז א רעזולטאט פון דער אקציע וואס ווערט געפיהרט דורך די עקסטרעמע אראבישע נאציאנאליסטען.

די עפענטליכע מיינונג האלט, אז ס'דראהט די געפאהר, אז די טעראר-אקטען זאלען זיך איבערחזרן, אויב די שולדיגע וועלען נישט ענטדעקט ווערען און זיי וועלען נישט געשטערט ווערען אין זייער ווייטערדיגער טעטיקייט.

די פאליציי פיהרט א שטרענגע אויספארשונג, כדי צו כאפען די שולדיגע, פון גוט-אינפארמירטע קרייזען מעלדעט מען, אז די פאליציי איז שוין אויף די שפורען פון אן'ארגאניזאציע וואס האט זיך געמאכט א פלאן פון טעראר-אקטען.

56 ארבייטער אומגעקומען

בעת אן'אויפרייס איז א קוילען-גרובע

לאנדאן, 26 (סט. טעל.)

אין מאוועק (אמעריקא) איז מיט 48 שעה צוריק פארגעקומען אן'אויפרייס אין א קוילען גרובע, 56 ארבייטער זענען פערשיט געווארען. ביז איצט האט מען ארויסגענומען 12 טויטע, ס'איז פערהאן א זעהר קנאפע האפנונג אפצוראטעווען די איבריגע.

די גרויסע טראדיציאנעלע חנוכה-פייערונג

אין דער סינאגאגע

אל. קאשטשושקא 2 | אל. קאשטשושקא 2

וועלכע קומט פאר מארגן, מיטוואך, ה' חנוכה 7.30 אוועגד מיט דער בעטייליגונג פון וועלט-בעריהמטען קאנטאר-קינסטלער

ה' ישראל אלטער

(אבערקאנטאר פון האנאווער) גערופען דער יודישער קארוזא

מיט דער מיטווירקונג פון פערשטארקטען לאדזער סינאגאגען-כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ה' **מ. דארגוזשאנסקי.** עס ווערען געזונגען די שענסטע פערל פון דער סינאגאגאלער מוזיק ה' ישראל אלטער וועט (א חוץ אנדערע) אויספיהרען זיינע אייגענע קאמפאזיציעס, וועלכע ווערען געזונגען פון בעריהמטעסטע חונים און האבען ביים עולם דעם גרעסטען ערפאלג, ווי „עקביא בן מהללאל", „רבונו של עולם", „לעולם יהא אדם" און אנדערע.

ביי דער פוסהאר-מאניע: דירעקטאר **י. זאקס.**

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע איינטריטס-קארטען פון זל. 1.50 ביז 3 זל. צו בעקומען טעגליך אין קאנצעלאריע פון דער סינאגאגע זשעלאנא 8 פון 10 פריה אהן איבעררייס ביז 8 אוועגד.

בעמערקונג: יעהרליכע איינטריטס-קארטען זענען צו דער חנוכה פייערונג נישט גילטיג.

Dr. med. J. SCHORR

IWONICZ פון

ספעציאליסט

פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאדז

גראנסקא 11, טעל. 226-85

נעמט אן טעגליך פון 4–6 נאכמיטאג.

6879

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוועגד.

Lekarz-Dentysta

M. Kaniewska

Zawadzka 6.

בעהמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 3—7 אווע'ד.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11–2.

אין כעלמי פון 8–9 פריה.

בוכהאלטערס ווייסען

אז סאלידע האנדעלס-ביכער און פיל-רובריקטע טאג-ביכער צו זעהר נידריגע פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל בעזיצט אויף לאגער די ספעציעלע ביכער-פאבריק

A. J. OSTROWSKI

55 Łódź, Piotrkowska 55

tel. 203-54.

בעמערקונג: ס'איז שוין ארויס דאס פעראייניפאכטע האנדעלס-בוך, בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום פאר קלענערע האנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען. אלע נעגויע אינפארמאציעס און אויפקלערונגען ווערט ערטיילט אוי' יודיש.

6419

פאר גאלד, בריליאנטען, בישוטעריע

און לאמבארד-קוויטען

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אן טעגליך פון $1^1/_2$ ביז $5^1/_2$ נאכמיטאג; זונטאג און אנדערע חגאות פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע-ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אוועגד.

4091

איך דריק אויס דעם טיפסטען מיט-געפיהל דעם ה' יעקב צאללע צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אייער אונפערגעסליכער פרוי

סימע נ״ע

זייט געטרייסט!

אברהם בלאכמאן.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע זארזשעווסקי צוליב'ן טויט פון אייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

אהרן נ״ע

זייט געטרייסט!

איטשע בלימבוים און פרוי

צום פריהצייטיגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכע ליבע קוזינקע

פרוי אסתר לאה האנדעלסמאן (אלעקסאנדער) נ״ע

דריקען אויס טיפסטען צער און ביילייד דער גאנצער פאמיליע.

לאדז

סאלא און שמואל כעלעמער

דאנקזאגונג.

די אלע, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין דער לויה פון אונזער אונפערגעסליכען מאן, פאטער, שוויגערפאטער, גראספאטער און אנקעל

אהרן זארזשעווסקי ב״ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען דאנק.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

6627

לאָרד מעלטשעט אין װאַרשע

פייערליכער קבלת־פּנים פאַר דעם חשוב׳ן גאַסט

װ א ר ש א, 26 (טעל.)

היינט 10 אינדערפריה איז מיט׳ן בערלינער צוג אָנגעקומען קיין װאַרשאַ דער לאָרד הענרי מעלטשעט. אויפ׳ן װאָקזאַל האָבען איהם אָפּגעװאַרט אַ זעהר גרויסער עולם, ציוניסטישע טוער, די גאַנצע עקזעקוטיװ פון װעלט־פערבאַנד „מכבי", פאַרשטעהער פון קרן־היסוד־דירעקטאָריום, פון דער ענגלישער אַמבאַסאַדע און פון אויסערן־מיניסטעריום.

דער גאַסט איז אַריינגעפיהרט געװאָרען אין די רעפּרעזענטאַציע - סאַלאָנען פון הויפּט־װאָקזאַל, װאו ס׳זענען געהאַלטען געװאָרען קורצע בעגריסונגס - רעדעס. דאַן איז דער לאָרד אָפּגעפאָהרע, אין די אַפּאַרטאַמענטען פון האָטעל „אייראָפּעיסקי"ן װעלכע זענען פאַר איהם פון פריהער צוגעגרייט געװאָרען.

11 אַ זייגער איז לאָרד מעלטשעט אויפגענומען געװאָרען דורכ׳ן עקזעקוטיװ פון װעלט־פערבאַנד „מכבי", װאו ס׳איז אַרומגערעדט געװאָרען די פראַגע װעגען דער מכבי׳אַדע.

2 בייטאָג איז דער גאַסט אָנגעקומען אין דער ענגלישער אַמבאַסאַדע, װאו דער אַמבאַסאַדאָר האָט דעם לאָרד אינפאָרמירט װעגען דער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען, בעזונדערס װעגען די לעצטע אנטיסעמיטישע עקסצעסען.

װי מ׳גיט איבער, האָט דער אַמבאַסאַדאָר פאַרטײדיגט מיט דעם, װאָס די בעפעלקערונג אין פּוילען איז שטאַרק פאַראָרימט געװאָרען צוליב׳ן קריזיס. אַ געװיסע טייל פון דער פּוילישער בעפעלקערונג איז אין דער מיינונג, אַז די לאַגע פון די יודען איז אַ בעסערע, און אַז די יודען נעהמען ביי זיי צו דאָס ביסען ברויט. די דאָזיגע מיינונג געהט פון די נידעריגסטע שיכטען ביז דער סטודענטענשאַפט.

4 אַ זייגער האָט אָפּגעגעבען אַ װיזיט דעם לאָרד מעלטשעט, פירשט לובאָמירסקי, װעלכער איז פּרעזעס פון „באַנק האַנדלאָװי", װאָס שטעהט אין געשעפטליכע בעציהונג מיט דער פירמע פון לאָרד מעלטשעט. דאַן האָט דער גאַסט געגעסען מיטאָג ביים פירשט ליבאָמירסקי.

6 אַ זייגער איז אין האָטעל „אייראָפּעיסקי" פאָרגעקומען אַ פּרעסע - קאָנפערענץ, צו װעלכע ס׳זענען געקומען עטליכע צעהנדליג יודישע זשורנאַליסטען. ט׳האָבען געהאַלטען רעדעס: פּרעזיצער פון פּוילישען „מכבי"־פערבאַנד ז. רוסעצקי (יודיש), דאַן לאָרד מעלטשעט (דייטש). ד״ר לעלעװער, פאָרז. פון װעלט־פערבאַנד „מכבי" און צום סוף אין נאָמען פון די זשורנאַליסטען ד״ר י. גאָטליב.

היינט װעט לאָרד מעלטשעט בעזוכען דעם יודישען קװאַרטאַל און װעט אויפגענומען װערען אין אויסערן־מיניסטעריום.

זיך געענדיגט די „יודען"־דעבאַטע אין רומענישען פּאַרלאַמענט

ב ו ק א ר ע ש ט (י.ט.א.) די דעבאַטע איבער יודישע פראַגען, װאָס האָט אין רומענישען פּאַרלאַמענט געדויערט איינינע טעג איז אויף דער לעצטער זיצונג פון פּאַרלאַמענט פאַרענדיגט געװאָרען מיט אַ רעדע פון דעפּוטאַט זעלעא קאַדרעאַנו (דער פאָטער), פאָרשטעהער פון דער אנטיסעמיטישער פּאַרטיי די „אייזערנע גװאַרדיע". דער רעדנער האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דער טאַקטיק פון די עקסטרעמע רומענישע אנטיסעמיטען פון פראָפ. קוזא׳ס גרופּע, װעלכע גלויבען, דאָס די יודישע פראַגע קאָן געלעזט װערען דורך געװאַלד - טהאַטען. לויט דער מיינונג פון רעדנער דאַרפען די אנטיסעמיטען זיך בענוצען בלויז מיט „לעגאַלע מיטלען", כדי צו בעזייטיגען די יודען פון קולטורעלען און װירטשאַפטליכען לעבען. די „אייזערנע גװאַרדיע" האָט גאַרנישט געגען יודישע שולען, און װאָלט גאַרנישט געהאַט געגען דעם, אַז די יודען אין רומעניען זאָלען זיך עפענען אַנ׳אייגענעם אוניװערזיטעט. די רומענער מוזען דאַנעגען קעמפען געגען דעם יודישען איינפלוס אויף דער רומענישער קולטור.

יודישע סיים־דעפּוטאַטען פאָדערן צו מאַכען אַ סוף צו דער אנטיסעמיטישער העצע אין די הויכשולען

װ א ר ש אַ, 26. (טעלעפאָניש).

דער קלוב פון ציוניסטישע סיים־דעפּוטאַטען האָט זיך געװענדעט מיט אַ בריף צום בילדונגס־מיניסטער, אַז אין די הויך־שולען פיהרען די סטודענטען אַ װייטערדיגע אנטיסעמיטישע קאַמפּאַניע. די יודישע סטודענטען װערען אויסגעמיטען, געזידעלט און ס׳קומען אויך פאָר קליינע געשלעגען. די „בראַטניאַ פּאָמאָץ" האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אַז גראַטקאָװסקיס טויט איז נישט קיין צופעליגער, נאָר איז אַ רעװאָלטאַט פון אַן אַקציע, װאָס איז געפיהרט געװאָרען דורך יודישע כלל־טוער און פּרעסע. די דעפּוטאַטען פאָדערן צו מאַכען אַ סוף צו דער דאָזיגער העצע.

דאָס געריכט האָט איהם בעפרייט און דאָך זיצט ער אַ געשמידטער אין קייטען אין תּפיסה

כ א ר ב י ן (יט״א) הגם עס איז שוין אַדורך אַ געװיסע צייט זייט דאָס העכסטע געריכט אין מאַנדזשוקאָ האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפרייאונגס־אורטייל אויף משה זוטש, װעלכען די װייסגװאַרדייער האָבען בעשולדיגט אין אָרגאַניזירען אַ שחיטה פון װייסגװאַרדייער אין 1920 בעת די קאַמפען מיטן סאָװיעטישען מיליטער, איז אָבער משה זוטש ביז איצט נאָך נישט בעפרייט געװאָרען פון תּפיסה. רוסישע צייטונגען אין כאַרבין טיילען מיט, אַז זוטש געפינט זיך אין אַנ׳איזאָלירטער איינצעל־קאַמער, אַ געשמידטער אין קייטען די הענד און פיס. דאָס זאָל האָבען געשעהען דערפאַר װאָס נאָך זיין בעפרייאונג האָט זוטש נעפּרובט צו לויפען פון תּפיסה.

אַ פאָרשטעהער פון אויסערן־מיניסטעריום פון דער מאַנדזשוקאָ־רעגירונג האָט ערקלערט, אַז משה זוטש מוז געהאַלטען װערען אין תּפיסה, װייל ער האָט אין כאַרבין צופיל שונאים, װעלכע װאָלטען איהם זיכער ערמאָרדעט, װען מען זאָל איהם אַרויסלאָזען אויף דער פריי.

היטלער איז אַ קליין מענשעל

שטעלט פעסט אַ דייטשער פּראָפעסאָר

פּ אַ ר י ז, 26. (ספּ. טעל.)

היינט האָט זיך געעפענט דער יעהרליכער קאָנגרעס פון דער ליגע צו שיצען די רעכט פון מענש.

דער דייטשער פּראָפ. גומבעל האָט פעסטגעשטעלט אַז די היטלער׳ישע פּאַרטיי הויבט זיך שוין אָן צוצופאַלען. היטלער אַליין איז אַ שװאַך מענשעל, װעלכער װעט קיינמאָל נישט קאָנען אויסנוצען דעם ענטשפּרעכענדען מאָמענט.

מאָראַטאָריום אויף 2 יאָהר האָט גריכענלאַנד בעקומען פון אַמעריקאַ

װ אַ ש י נ ג ט אָ ן, 26. (ספּ. טעל.)

די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט געגעבען גריכענלאַנד אַ מאָראַטאָריום אויף צװיי יאָהר. די דעצעמבער־ראַטע װעלכע גריכענלאַנד האָט געזאָלט איינצאָהלען אין דעצעמבער האָט בעטראָפען 130 טויזענד דאָלאַר.

באַהן־אַטענטאַט אין בעלגראַד

ב ע ל ג ר אַ ד, 26. (ספּ. טעל.)

אויף דער באַהן־ליניע װאָס פיהרט קיין בעלגראַד האָט אַנ׳אומבעקאַנטער אונטערגעלעגט אַ באָמבע װעלכע האָט געראַפט אויפרייסען דעם צוג. די באָמבע האָט אָבער פריהצייטיג עקספּלאָדירט, און האָט דעם אונטערלעגער צוריסען אויף שטיקער.

שׂרפה אין טולוזער אוניװערזיטעט

ט ו ל ו ז, 26 (ספּ. טעל.)

אויפן היגען אוניװערזיטעט איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפה, װעלכע האָט פערניכטעט די ביבליאָטעק און די באָטאַנישע זאַמלונגען. די שאָדענס זענען בעדייטענד.

ביי שמערצען און רייסען אין די גלידער, רעװמאַטיזם און פאָדאַגרע

און ברעכען אין די ביינער װירקען די טאָגאַל־טאַבלעטקעס שנעל און זיכער. טאָגאַל שטילט נישט נאָר די שמערצען, איז אויך עוקר מן השורש די קראַנקהייט. אונשעדליך פאַרן האַרץ, מאָגען און אַנדערע אָרגאַנען. פּרובט נאָך היינט אַליין אויס. פאַרלאַנגט אָבער תּמיד טאָגאַל. אין אַלע אַפּטייקען. פּרייז 2 זל. רעג.־נר. 1364.

די ערציהונג פון קינדער
און די לעבערטראַן־עמולסיע פון סקאָט & באָװנע

אָפט זענען ביי קינדער קרענקליכקייטען די סבּה פון שלעכטע פאָרטשריטען אין לערנען. גיבט אייערע קינדער די לעבערטראַן־Emulsja פון Scott & Bowne זי ענטהאַלט די נויטװענדיגע סובסטאַנצען צום ענטװיקלען פון דעם אָרגאַניזם ביי קינדער, דהיינו װיטאַמינען און פאָספאָר און נאָך אַ פּאָר װאָכען באַמערקט איהר אַז אייערע קינדער זענען װידער פרעהליכער, פלייסיגער און בעיקר געזונד.

פאַרלאַנגט חיראָושנע די לעבערטראַן־Emulsja פון

SCOTT & BOWNE

אָריגינאַל פלעשעל —.Zł. 3; אַ גרויסע דאָפּעלפלאַש Zł. 4.50

אויפ׳ן קרייץ־װעג צװישען אַזיע, אייראָפּע און אַפריקאַ

פּערסיען און איהר אונגעהויערע בעדייטונג אין מזרח

די פּערסישע פרייהייט־בעװעגונג נאָכ׳ן קריג קאָן פערטיילט װערען אין 3 הויפּט־פּעריאָדען, 1) 1918—1920), פּערסיע װערט פאַרנומען דורך די ענגלישע חיילות, װעלכע רייסען זיך אויך אַריין אין רוסישען קאַװקאַז. פּערסיע װערט דעמאָלט פּאַקטיש פאַרװאַנדעלט אין אַן ענגלישער קאָלאָניע. 2) (1920—1921). װען אונטערן דרוק פון די באָלשעװיסטישע חיילות מוזען די ענגלענדער עװאַקוירען קאַװקאַז און אויך פּערסיע, ריזאַכאַן, דעמאָלט נאָך אויף אַ קליינעם פּאָסטען אין דער אַרמיי, װערט קריגס־מיניסטער און הויבט אָן אָרגאַניזירען אַ נאַציאָנאַלע פּערסישע אַרמיי. דורך אַ ספּעציעלען אָפּמאַך מיט די באָלשעװיקעס בעקומט דאַן פּערסיע אומזיסט אַלע געװעזענע צאַרישע קאָנצעסיעס. 3) 22—1924. ריזאַכאַן אין שפּיץ פון דער נאַציאָנאַלער אַרמיי צענטראַליזירט די אָפּגעשפּאָלטענע טיילען פון לאַנד און צושמעטערט נאָך אַ רייהע קאַמפען די פּערשירענע פעאָדאַלע גרופּירונגען, װעלכע ענגלאַנד האָט אַרויסגערוקט אין קאַמף מיט דער פּערסישער פרייהייטס־בעװעגונג.

אין ריזאַכאַנס הענד געהט איבער די אָנפיהרונג פון דעם גאַנצען מלוכה־אַפּאַראַט.

דער דעמאָלסדיגער שאַך, אויס מורא פאַר ריזאַכאַן, אַנטלויפט קיין אייראָפּע, אין לאַנד הויבט זיך אָן אַ רעפּובליקאַנישע בעװעגונג, װעלכע זעהט פאַר דאָס פּראָקלאַמירען פּערסיע אַלס רעפּובליק מיט ריזאַכאַן בראָש.

די בעװעגונג װערט אָבער שטאַרק בעקעמפט דורך די רעאַקציאָנערע כּוחות פון לאַנד, װי אויך פון ענגלאַנד, װעלכע האָט געלאָזט װיסען, אַז זי װעט בשום אופן נישט דערלאָזען אַ רעפּובליק אין פּערסיע.

לסוף װערט דערגרייכט אַזאַ מין קאָמפּראָמיס: פּערסיע בלייבט אַ מאָנאַרכיע, אָבער דער אַלטער שאַך װערט פאַרטריבען — און אויף זיין אָרט װערט בעשטימט ריזאַכאַן.

נאָר ס׳איז צו זעהען, האָט ענגלאַנד פאַרן קריג און נאָכדעם אָנגענומען אַלע מיטלען, כדי איינצוהאַלטען פּערסיע אונטער איהר השפּעה און דאָס איז נישט אומזיסט: אַ רייהע פאַקטאָרען צװינגען ענגלאַנד זיך צו קלאַמערן אָן פּערסיע.

ערשטענס, ליגט פּערסיע אויף די קרייץ - װעגען, װעלכע פאַרבינדען אַזיע מיט אייראָפּע און אַפריקע. פאַר ענגלאַנד איז פּערסיע אומגעהויער װיכטיג, װייל דורך איהר ליגען די יבשה־װעגען צו אינדיע און דעריבער האָט ענגלאַנד שטענדיג בעטראַכט פּערסיע אַלס אַ פאָר־פּאָסטען צו אינדיע, װעלכע זי מוז פאַרטיידיגען און אַרונטערברענגען אונטער איהר השפּעה. דערצו האָט נאָך ענגלאַנד אין פּערסיע אויך װיכטיגע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס, פון װעלכע די װיכטיגסטע זענען די דרום־פּערסישע נאַפט־קאָנצעסיעס.

לויט די סטאַטיסטישע ידיעות פון דער אַמעריקאַנער געאָגראַפישער געזעלשאַפט זאָלען פּערסיע פאַרנעהמען דעם צװייטען אָרט נאָך די פאַראייניגטע שטאַטען לויט איהרע נאַפט־עשירות.

אין 1901 האָט דער ענגלישער אונטערטאַן ד׳אַרסי בעקומען אַ קאָנצעסיע אויף 60 יאָהר צו עקספּלאָאַטירען די פּערסישע נאַפט־אוצרות. פּיר־גינפטעל פון דער פּערסישער טעריטאָריע זענען איינגעשלאָסען געװאָרען אין קאָנצעסיע־אָפּמאַך, און װעלכען ס׳איז אויך אויסגערעכנט געװאָרען, אַז פּערסיע בעקומט אַלס קאָמפּענסאַציע 16 פּראָצענט פון ריינע הכנסות.

די „ענגליש־פּערסישע נאַפט - געזעלשאַפט", װעלכע עקספּלאָאַטירט די פּערסישע נאַפט־קװאַלען, געהערט צו די גרעסטע נאַפט־געזעלשאַפטען אין דער װעלט. אויף איהרע אונטערנעהמונגען אַרבייטען ביז 50 טויזענד אַרבייטער, זי פאַרמאָגט אויך אַ קאָלאָסאַלען נאַפט - פּלאַץ, 700 ענגלישע מייל נאַפט־רעהרען. אין 1926—25 האָט די געזעלשאַפט אַרויסבעקומען ביי 4 אַ האַלב מיליאָן טאָן נאַפט.

װען מ׳זאָל צו די פּערסישע נאַפט־אוצרות אויך צולייגען די אירעקעי — דאַן בעקומט זיך אַ נאַפט־מאַסיװ, דורך װעלכען ענגלאַנד בעקומט די ברייטסטע מעגליכקייטען צו בעהערשען ברייטע געביטען פון אַזיע. און נישט נאָר עקאָנאָמיש, נאָר אויך סטראַטעגיש, װייל אויב די אירעקער נאַפט־קװאַלען זענען בעשטימט צו שפּייזען דעם ענגלישען מיטעלענדישען פלאָט, האָבען די פּערסישע די װיכטיגע אויפגאַבע צו בעזאָרגען מיט נאַפט די ענגלישע עסקאַדרע אין שטילען אָקעאַן.

דעריבער איז פאַרשטענדליך, פאַרװאָס דער בעפעהל װעגען מבטל מאַכען די קאָנצעסיע האָט אַרויסגערופען אַזאַ מין צערודערונג אין ענגלאַנד און אַזאַ מין פרייד אין פּערסיע.

מ׳דאַרף אָבער נישט מיינען, אַז ענגלאַנד געהט שוין גלייך אַװעק פון פּערסיע, צו גיס זעען די ענגלישע אינטערעסען דאָרט, אַז זי זאָל זיך פון זיי אָפּזאָגען.

מ׳האָט דערװייל פון דער ענגלישער זייט פאַרגעלייגט אונטערהאַנדלונגען און אויב פּערסיע װעט נישט איינגעהען, װעט ענגלאַנד מסתּמא אָננעהמען האַרבערע מיטלען, בפרט נאָך, אַז דאָ האַנדעלט זיך נישט גאָר װעגען נאַפט־קאָנצעסיעס, װייל צו ענגלאַנד געהערען אויך די טעלעגראַף־ליניעס און די װיכטיגסטע פינאַנץ־אינסטיטוציעס פון לאַנד.

און אין דעם זענען איינגעלייגט גרויסע קאַפּיטאַלען און ענגלאַנד װעט זיי מוזען שיצען. מערקװירדיג איז אָבער, אַז פּערסיע האָט געהאַט מוט זיך אַנטקעגענצושטעלען ענגלאַנד אין אַזאַ װיכטיגען ענין. דאָס װייזט אויף װיפיל דאָס לאַנד האָט זיך אינערליך פאַרפעסטיגט און געגאַנגען פאָראויס.

באמת, דער איראַנט מאַכט איצטער דורך אַ תּקופה, װען דער װילען צו בעפרייען זיך האָט אַרומגעכאַפּט אַלע פאַרפּייניגטע פעלקער, אַ בעװעגונג, װעלכע נעהמט אַרום דעם שטח פון מיטעלענדיש ים ביז די פּאַסיפיק־װאַסערען און װייטער. מיר האָבען דאָ צו טון מיט אַ דערשײַנונג, װעלכע זאָגט אַן גרינגע צייטען נישט נאָר פאַרן אָריענט, נאָר אויך פאַר דער גאַנצער מענשהייט.

„נייער פאלקסבלאט"

קריטיק
פון דער קליקע

וואס מען זאל נישט זאגען וועגען פראגראם פון פרעמיער פריסטאר, איין זאך קאן מען נישט לייקענען: דאס פראגראם איז קלאר און דורכזיכטיג. אין אלגעמיינע שטריכען שטעלט זיך דאס פראגראם פאר אזוי: דער גאנצער קריזיס איז א רעזולטאט פון דעם גרויסען פרייזען-אונטערשיד צווישען די לאנדווירטשאפטליכע און אינדוסטריעלע ארטיקלען, און אזוי ווי מען קאן נישט הייבען די פרייזען פון די לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטע, דארף מען פערקלענערען די פרייזען פון די אינדוסטריעלע אויסארבייטונגען. וואס אנבעלאנגט דער בעציהונג פון די ווירטשאפטליכע ספערען צום דאזיגען פראגראם, האט זיך ארויסגעוויזען א געוויסע חלוקי-דעות: די לאנדווירטען זענען אויף דער זייט פון דער רעגירונג, ווידער די פאבריקאנטען זאגען, אז זיי קאנען די פרייזען נישט רעדוצירען און לייגען פאר די אגרארער זיי זאלען ווייטערע פרייזען העכערען, אנווייזענדיג דער רעגירונג, זי זאל צו העלפען דער לאנדווירטשאפט.

די ענדעציע האלט זיך פאר דער פארשטעהערין פון די ווירטשאפטליכע ספערען, דער בירגער האט אלזא ערווארט, וואסער שטאנדפונקט די ענדעציע וועט אננעהמען, אדער אפשר וועט זי זיך גאר ארויסזאגען פאר א דריטער טעזע. אבער די דאזיגע „גרויסע" און „ערנסטע" פארטיי לאווירט צווישען דאך און שטאט, וועלענדיג דעמאגאגיש אויסנוצען פאר איהרע פארטייאישע צילען די אונצופרידענהייט פון ביידע צדדים. אנשטאט דעם דריטען טעזיס האט זי בלויז קריטיק, און וואס זשע בעשטעהט איהר קריטיק?

דער ענדעקישער פיהרער פראפ. ריבארסקי האט אין סיים ערקלערט: די פאליציאישע מלוכה קאסט צו טייער און קאן נישט מאכען קיין איינשפארונגען. דאס איז דער אלטער טעזיס פון די ליבעראלען, וואס דארף בעדייטען אט וואס:

דער גאנצער קריזיס איז א רעזולטאט דערפון, וואס עס קאסט צופיל דאס אויסהאלטען די מלוכה; וואס דער גרעסטער טייל פון די מלוכה-איינקונפטען געהט אויף נישט פראדוקטיווע צוועקען. ווען עס וואלט עקזיסטירט פרייהייט אין לאנד, דאן וואלט מען נישט געדארפט אויסגעבען אזוי פיל אויף פאליציי. ווען מען וואלט געפיהרט א פאציפיסטישע פאליטיק, דאן וואלט מען נישט געדארפט לייגען אזוי פיל געלד אויף דער ארמעי. ווען די מלוכה וואלט זיך נישט פערנומען מיט עקאנאמישער טעטיגקייט, נאר זי וואלט דעם דאזיגען געביט איינגאנצען איבערגעלאזט פאר די בירגער, דאן וואלט זי נישט פערלוירען אויף די מלוכה-אונטערנעהמונגען, וואס ווערען שלעכט געפיהרט, נאר זי וואלט געוואונען אויף די שטייערען. ביי פאציפיזם קאן מען אויך אפשפארען אויף דיפלאמאטישע פלאצובקעס, ווייל דאן קאן אמבאסאדאר און קאנסול זיין איינער פון די ארטיגע בירגער, וועלכער ערפילט דיזן אמט האנאראריע, אהן בעצאהלט. און ווען מען וועט נישט דארפען אויסגעבען אזוי פיל אויסלענדישע וואלוטע, וועט מען נישט זיין געצוואונגען די איינלענדישע אויסארבייטונגען צו פערקויפען ביליג אין אויסלאנד און טייער אין איינגענעם לאנד און די ארטיגע ארטיקלען וואלטען אויטאמאטיש געפאלען אין פרייז. ווען די נישט פראדוקטיווע אויסגאבען וועלען אפפאלען, וועט מען קאנען אויסגעבען געלד אויף פראדוקטיווע זאכען, א שטייגער אויף בילדונג, קולטור, אויף עפענטליכע ארבייטען א. א. וו. מיט איין ווארט, דורך אזא פראגראם קאן מען גיך בעקעמפען דעם קריזיס.

אבער צי איז די ענדעציע ווירקליך אנהענגערין פון אזא פראגראם? בעקלאגענדיג זיך אויף דער טייערקייט פון דער פאליציאישער מלוכה ענטוויקעלט זי אן אנטיסעמיטישע אקציע, וועלכע פאדערט צו פערגרעסערען די פאליציאישע קאדרען. זי זוכט אומעטום אנטי-מלוכה׳שקייט, וואס דארף פערפאלגט ווערען און הערצו זענען נויטיג אפעציעלע און געהיימע אגענטען. די ענדעקישע פובליציסטען, וועלכע שרייבען וועגען דער אויסערליכער פאליטיק, פיהרען שטענדיג אויס, אז מיר זענען ארומגערינגעלט פון שונאים, וואס געגען זיי מוז מען אויסהאלטען די גרעסטע ארמעי. דער עטאטיזם, וועלכען די ענדעציע בעקעמפט פלומרשט אין דער טעאריע, ווערט דורך דיי אונטערשטיצט אין דער פראקטיק צוליב שאוויניסטישע טעמים. די פראפאגאנדירען די טאקטיק פון א גרויסע מלוכה, וואס דאס פאדערט א זעהר טייערע אויסלענדישע רעפרעזענטאנץ. קאמפראמיטירענדיג פוילען מיט איהר בארבארישקייט, ווייל זי רעהאביליטירען דאס לאנד דורך א. ג. פראפאגאנדע, וועלכע קאסט זעהר פיל געלד.

ביי אזעלכע בעדינגונגען איז ווייניג א בלויזע קריטיק און שוין גאר אהן א זין איז צו פארט׳ן פון דער געזעלשאפט בליינד צו גלויבען אין דער חכמה פון א קליקע, וועלכע האט שוין איינמאל געבראכט פוילען ביז צום אפגרונד.

ה.

וואס איז דאס אזוינס דער רעוויזיאניזם
די לעהרע פון עדוארד בערנשטיין, וועלכע האט בשעתו אויפגערודערט א וועלט, ארייננווארפענדיג א פייער אין די רייהען פון דער סאציאל-דעמאקראטיע

אהן א שיער פובליציסטישע ארבייטען האט אין משך פון זיין לאנגען לעבען פערעפענטליכט דער איצט פערשטארבענער סאציאליסטישער טעארעטיקער עדוארד בערנשטיין, אבער קיינע פון די ארבייטען האט נישט ארויסגערופען אזא טומעל, האט נישט געמאכט אזא רושם איבער דער גארער וועלט, האט נישט געבראכט צו אזעלכע ליידענשאפטליכע דיסקוסיעס, צו שפאלטונגען אין דער סאציאליסטישער בעוועגונג, ווי דאס בוך „די פאראויסזעצונגען פון סאציאליזם". דאס בוך האט אין איינינע איבערזעצונגען געטראגען דעם בעשיידענעם נאמען „היסטארישער מאטעריאליזם". אין דער ארבייט האט בערנשטיין געבראכט אין דער עפענטליכקייט זיינע גרונדגעדאנקען, וועלכע זענען בעקאנט געווארען אלס רעוויזיאניסטישע טעאריע, אלס טעאריע, וואס רעווידירט די יסודות פון מארקסיזם.

אין דעם בוך זענען געווען אפגעגעבן אכט געוויסע שטימונגען, וואס זענען ביז דאן געווען נעהאלטען אין מאנכע סאציאליסטישע קרייזען. אין דעם בוך האט בערנשטיין געפרובט בעווייזען אז מיט׳ן גאנג פון דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג איז נישט נאר דער קלאסען-קאמף פערשארפט זיך נישט, נאר גראד פערקעהרט, ער ווערט שוואכער און לינדערער. אט דער געדאנק איז געווען דער לייט-מאטיוו פון דעם בוך. אבער א חוץ דעם האט בערנשטיין קריטיש בעהאנדעלט די אנשויאונגען פון מארקס׳ן אויפ׳ן היסטארישען מאטעריאליזם, אויף דער קאנצענטראציע פון קאפיטאל, אויף די קריזיסען א. א. וו. בערנשטיין האט זיך בעמיהט אומעטום צו געפינען טענדענצען, וואס בעווייזען, אז מארקס איז געווען צו עקסטרעם אין זיינע אויפפאסונגען, אז א שטייגער, די בעריהמטע טעאריע פון מארקס׳ן וועגען קאנצענטראציע פון קאפיטאל און וועגען דער פערשווינדונג פון דעם קליינבירגערטום, וואס ווערט פערשלונגען דורך דעם גרויסען קאפיטאל, איז נישט גאר אזוי אונפערמיידליך, ווי דאס האט זיך פארגעשטעלט דער שעפער פון וויסענשאפטליכען סאציאליזם. בערנשטיין האט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אז די קריזיסען שטייגען נישט אזוי ווי מארקס האט געשילדערט א. א. וו.

ס׳איז לייכט זיך פארצושטעלען, וואס פארא קאלאסאלע בעדייטונג עס דארפען האבען אזעלכע אויספיהרען, וועלכע ווייזען זיך אויס פון ערשטען בליק צו זיין איינגאנצען אונשולדיג. דאס גאנצע בילד פון דער קאפיטאליסטישער וועלט, וואס איז געצייכענט געווארען דורך מארקס׳ן בעקומט גאר אנ׳אנדערען כאראקטער. און אויך די סאציאליסטישע פראקטיק דארף זיין גאר אנ׳אנדערע, ווייל אויב דער קלאסען-קאמף ווערט נישט פערשארפט און דער ארבייטער-קלאס דערנעהנטערט זיך אין זיין לעבענס-ניוואו צו דער מדרגה פון דער בורזשואזיע, דאן פערלירט איהר גרונד די רעוואלוציאנערע טאקטיק פון דעם פראלעטאריאט. עס ווערט איבעריג אפילו יעטוועדער קאנסעקווענטע אפאזיציע געגען דער הערשענדער ארדנונג. גיכער דארף דער פראלעטאריאט שטרעבען זיך צו דערנעהנטערן! צו דער בורזשואזיע, מיטצוארבייטען מיט איהר, שאפען געמיינזאמע רעגירונגען כדי איינאיינעם מיט איהר דורכצופיהרען די געוואונשטע רעפארמען. דער גאנצער סאציאליזם נעהמט אן דעם כאראקטער פון א רייע רעפארמעס, וואס ווערען שטופענווייז רעאליזירט. די בעריהמטע פראזע פון בערנשטיינען: די בעוועגונג איז פאר מיר אלצדינג, דער ציל גארנישט וועגען סאציאלע רעוואלוציע וועגען עקספראפריאציע פון די קאפיטאליסטען קאן שוין אפילו קיין רייד נישט זיין.

בערנשטיינ׳ס רעוויזיאניזם האט אין די רייהען פון דער דייטשער סאציאל-דעמאקראטיע, ווי איבעריגענס אין דעם גאנצען דעמאלטיגען אינטערנאציאנאל ארויסגערופען דעם שארפסטען ווידערשטאנד. די דייטשע סאציאל-דעמאקראטיע האט פעראורטיילט דעם רעוויזיאניזם. אויף איהר דרעזדענער צוזאמענפאהר אין יאהר 1903, דער אינטערנאציאנאל-אויפן צוזאמענפאהר אין יאהר 1904. מ׳דערצעהלט, אז דער בעקאנטער מינכענער רעכטער סאציאליסט אויער זאל האבען געזאגט צו בערנשטיינען וועגען זיינע רעפארמיסטישע טעאריעס: ליבער עדי, אזעלכע זאכען טוט מען, אבער וועגען זיי רעדט מען נישט!

וואו איז געלעגען דער שורש פון בערנשטיינס רעוויזיאניזם? בעטראכטענדיג די זאך פער זענליך, קאן מען זאגען, אז אויף בערנשטייגען האבען געהאט א ווירקונג די פערהעלטעניסען אין ענגלאנד, וואו ער האט געלעבט אין פערלויף פון 10 יאהר נאכדעם, ווי ער איז ארויסגעשיקט געווארען פון דער שווייץ. ברייטער גענומען האט אין דער לעהרע פון בערנשטיינען געפונען אנ׳אפשפיגלונג דער שטארקער וואוקס פון דער דייטשער אינדוסטריע וואס האט געבראכט צו א געוויסען וואוקס פון וואוילשטאנד פון די ארבייטער און דאס האט געשאפען געוויסע פאליטישע אילוזיעס.

די רעכטגלויביגע מארקסיסטען האבען ערקלערט בערנשטיינען א ריקזיכטסלאזען קאמף. קאוטסקי האט אנגעשריבען א פאלעמיש בוך בעקאנט א. נ. „אנטיבערנשטיין". מיט א בייסיגער קריטיק פון בערנשטיינס טעאריע איז ארויסגעטרעטען רזא לוקסענבורג. געגען בערנשטיינען איז ארויס דער בעריהמטער רוסישער טעארעטיקער פון סאציאליזם פלעכאנאוו. אבער צום ערנסטען האט זיך אפגערעכענט מיט בערנשטייגען דאס לעבען אליין. ספעציעל דער וועלט-קריג, די יאהרען נאכן קריג, און דער איצטיגער בעוואלדיגער וועלט-קריזיס האבען בעוויזען די פאלשקייט פון בערנשטיינס טעאריע וועגען א בלומרשטער אידיליע צווישען ארבייט און קאפיטאל און די רעהמען פון דער עקזיסטירענדער ארדנונג.

ליבע אין רוסלאנד ווערט רעהאביליטירט
עס לאזט זיך בעמערקען א גאנץ נייער צוגאנג און אפשאצונג פון געפיהל צווישען די געשלעכטער

די ליבע צווישען די געשלעכטער, צווישען מאן און פרוי, האט אין סאוויעטען-רוסלאנד אין משך פון די פופצעהן יאהר איבערגעלעבט א רייה עוואלוציעס. ס׳איז געווען א צייט, ווען ס׳האט געהערשט דער לאזונג: „אוועק מיט דער פאלשער שאנדע, זאלען לעבען די יונגע מוטערס", דער לאזונג, וועלכען ס׳האט געזאגט געווארפען די פרוי קאלאנטאי. עס איז געווען א צייט, ווער די יוגענד האט געקוקט אויף דער ליבע, ווי אויף א ריין פיזיאלאגישען אקט, וואס דארף בעפרידיגט ווערען אהן בעזונדערע בינדענדיגע געפיהלען. דאן איז געקומען די צייט פון „עפ" מיט זיין צולאזיגקייט. איצט בעמערקט זיך א נייער צוגאנג און א נייע בעציהונג צו דער ליבע. די ליבע ווערט, אזוי צו זאגען, רעהאביליטירט, זי בעקומט יעצט ווערט און בעדייטונג, וועלכע זי האט אמאל געהאט. אט די העכסט וויכטיגע און אינטערעסאנטע ערשיינונג קאנסטאטירט און פערנאטירט דער אויפמערקזאמער בעאבאכטער פון סאוויעטישען לעבען, דער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אטמאר. ער ברענגט פאר דער בעשטעטיגונג פון זיין געדאנק איניגע זעהר אינטערעסאנטע פאקטען און בעווייזען.

אין מאסקווע ווערט איצט מיט זעהר א גרויסען ערפאלג געשפילט אין טעאטער פון וואכטאנגאוו די פיעסע „טעמפא". און אט אין דער פיעסע רופט אויס דער העלד, א קאמסאמאליעץ די ווערטער: אנ׳אידיאט איז דער, וועלכער האט געזאגט, אז עס איז נישטא קיין ליבע! און יעדעס מאל ווערען די ווערטער בעגלייט מיט לאנג דויערענדיגע שטורמישע אפלאדיסמענטען.

אין פיל קינאס ווערט איצט געוויזען אן אויסגעצייכנעטער נייער פילם. אין דאזיגען פילם איז פארהאן א סימבאלישער בילד: דער העלד געהט ארויף אלץ העכער און העכער, אנטקעגען דער אויפגעהענדיגער זון פון סאציאליזם און אין איער דער זון ווערט ער געפיהרט דורך א געליבטע פרוי, וועלכע ווערט פארגעשטעלט אין דער סאמע ריטערליכער, ראמאנטישער פארם.

אין „פראוודא" איז נישט לאנג געווען אנגעדרוקט א פעליעטאן פון אויסגעצייכענטען סאוויעטישען פעליעטאניסט קאלצאוו וועגען דער ערציהונג פון יונגע מיידלעך אין סאוויעטען-פערבאנד. קאלצאוו פערענטפערט זיין פעליעטאן מיט אזעלכע ווערטער וועלכע מען האט ביז איצט נישט געקאנט לייענען אין דער סאוויעטישער פרעסע: לאמיר די מיידלעך אזוי דערציהען, אז אין דער צוקונפט זאל מען זיך קאנען פערליבען אין יעדער איינער פון זיי. לויט אלע כללים פון דער קונסט.

כדי צו פערשטעהן די פארגעקומענע עוואלוציע, זאגט אטמאר, דארף מען זיך דערמאהנען די דימקוסיעס, וואס פלעגען אמאל געפיהרט ווערען צווישען דער קאמוניסטישער יוגענד, דהיינו, צי אין די ליבע א „געזעלשאפטליכע פליכט", אדער גאר „א פרייד פון לעבען" און דער אויספיהר, אז ליבע דארף וואהרשיינליך זיין א פרייד פון לעבען, ווייל, ווען עס וואלט געווען אנדערש, וואלט די בורזשואזיע די פליכט פון ליבען ארויפגעלעגט אויפ׳ן פראלעטאריאט.

דעם מאראלישען זיג פון דער ליבע דארף מען פערדאנקען דער רוסישער פרוי, שרייבט אטמאר. זי איז פאנאטיש ווי א העלד, אונאפהענגיג דערפון, צי אין רעליגיעזע אדער זי געהט אין די ערשטע רייהען פון די, וואס בויען א ניי לעבען, זי איז סטיכיש ווי א ליבהאבערין, זי איז ווערט אנערקענונג אלס מוטער און זי האט אפגעהאלטען דעם פולען זיג אין א געביט, וואס איבערמיסערט איהר צומיינסטענס. זי האט זיך געשלאגען אנ׳עצה אפילו מיט דעם שטרענגסטען יעושים אין דער וועלט, אויסדריקענדיג דאס אין קליינגעשיקע, אבער ליבע קלייניגקייטען: די איינציגע ארטיקלען, וועלכע מען קאן בעקומען אין רוסלאנד אהן בעגרעניצונג, זענען פודער, פערפומען און פאמאדקעס צו די ליפען.... דער סאוויעטישער טרעסט, וועלכער ארבייט אויס די דאזיגע ארטיקלען, קאן יעדעס יאהר מיט טריומף מיטטיילען, אז ער האט זיין פלאן אויסגעפיהרט מיט א בעדייטענדער איבערשוס. דאס איז נאטירליך א קלייניגקייט, אבער זעהר א כאראקטעריסטישע.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אווענד.

בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

יודישע דעפוטאטען אין רומעניען
אינטערווענירען ביי דער רעגירונג וועגען די אנטי-יודישע עקסצעסען אין יאסי

בוקארעשט (יט״א) די יודישע דעפוטאטען ד״ר יוסף פישער און ד״ר מ. ווייסמאן זענען אויפגענומען געווארען דורכ׳ן פרעמיער-מיניסטער מאניו און דעם אינערן-מיניסטער מיכאלאקע, ווען די יודישע דעפוטאטען האבען איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען די לעצטע אנטי-יודישע געשעהענישען אין יאסי, די יודישע דעפוטאטען האבען אנגעוויזען אויף דער כסדר׳דיגער אנטי-יודישער שטימונג צוליב דער אונאויפהערענדער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע אין יאסי. די דאזיגע פראפאגאנדע האט שוין דערפיהרט צו דעם בלוטיגען אנפאל אויף א יודישע פערזאמלונג, וואס איז געמאכט געווארען פאר א וואוילטעטיגען צוועק. קלענערע אנפאלען אויף יודען אין פערשידענע טיילען פון שטאט קומען פאר כמעט יעדען אווענד. דער אנטיסעמיטישער גיפט האט זיך אויך פערשפרייט אין אוניווערזיטעט, וואו די רוה איז שוין געשטערט איניגע מאל געווארען, דערביי האט דער יודישער סטודענט שלמה פנשו בעקומען א שווערען וואונד אין קאפ. די יודישע סוחרים ווערען כסדר טעראריזירט דורך פערשידענע אנטיסעמיטישע אגיטאטארען. די דעפוטאטען האבען דערביי אנגעוויזען, אז די זיכערהייטס-מאכט און די פאליציי נעהמען נישט אן קיין שום געגענווירקונגס-אקציע.

דער פרעמיער, ווי אויך דער אינערן-מיניסטער האבען צוגעזאגט ארויסצושיקען קיין יאסי א ספעציעלען פארשטעהער פון דער צענטראל-רעגירונג, וועלכער וועט בעקומען אנ׳אינסטרוקציע, אויסצופארשען די לאגע אויפ׳ן ארט. די יאסער זיכערהייטס-מאכט וועט חוץ דעם פערשטארקט ווערען מיט א ספעציעלען זשאנדארמען-אפטיילונג.

(בעמערקונג פון רעדאקציע: ווי די יט״א האט נעכטען טעלעגראפיש מיטגעטיילט, האט די פאליציי אין יאסי אין לעצטען טאג ארעסטירט 8 פערזאן אלס שולדיגע אינ׳ם בלוטיגען אנפאל אויף דער יודישער פערזאמלונג אין יאסי).

ספּאָרט-באַוועגונג

ערב דער מכביהדע אין זאקאפאנע

די צוגרייטונגען צו די ערשטע וועלטליכע ווינטער-שפּילען פון „מכבי" אין זאַקאָפּאַנע זענען אין פולען גאַנג. דער יודישער ספּאָרט שטעהט ווידער אַמאָל פאַר אַ גענעראַל-פּראָבע, אויפ'ן ספּאָרט- און אָרגאַניזאַציע-געביט. די ווינטער-מכביאַדע האָט אַרויסגערופען אַ קאָלאָסאַלע פעראינטערעסירונג אין דער גאַנצער יודישער עפענטליכקייט, פונקט ווי די ערשטע מכביאַדע אין ארץ-ישראל. אין די לעצטע יאָהרען זענען ווינטער-ספּאָרטען געקומען צו אַ גרויסער ענטוויקלונגס-שטופע. דער פאַקט, אַז די דאָזיגע ווינטער-ספּאָרט-קאָנקורענצען האָבען נישט געקאָנט פאָרקומען אין ארץ ישראל האָט געצוואונגען דעם וועלט-פערבאַנד „מכבי" איינצואָרדנען זיי אין זאַקאָפּאַנע. די זאַקאָפּאַנער אימפּרעזע וועט נישט נאָר האָבען אַ ספּאָרט-כאַראַקטער, נאָר וועט אויך ערמעגליכען, אַז יודישע ספּאָרטלער פון דער גאַנצער וועלט זאָלען זיך צונויפטרעפען און אויסאיבען אויף זיך אַ געגענזייטיגען איינפלוס.

ווען מיר וועלען נאָך צוגעבען, אַז דעם פּראָטעקטאָראַט איבער די דאָזיגע אימפּרעזע האָט איבערגענומען לאָרד מעלטשעט, דער עהרען-פּרעזידענט פון וועלט-פערבאַנד „מכבי", אויב מיר וועלען צוגעבען, אַז אין זאַקאָפּאַנע וועלען זיך צונויפטרעפען די גרעסטע מייסטער פון יודישען אַלוועלטליכען ספּאָרט, אַז מיר וועלען נעהמען אין בעטראַכט, אַז די וויכטיגסטע פאָרשטעהער פון יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען וועלען בייוואוינען די דאָזיגע קאָנקורענצען, וועלען מיר פערשטעהן דעם גרויסען אינטערעס, וועלכען זיי האָבען אַרויסגערופען אין דער ברייטער יודישער און נישט יודישער עפענטליכקייט.

דער צענטראַל-קאָמיטעט פון „מכבי" פערבאַנד אין פּוילען איז צוגעטרעטען צו די צוגרייטונגס-אַרבייטען מיט דער פולסטער איבערגעגעבענהייט און אחריות-געפיהל. עס איז צו האָפען, אַז די דאָזיגע אַרבייט וועט זיין ערפאָלגרייך.

די ספּאָרט-זייט פון דער אימפּרעזע שטעלט זיך פאָר אימפּאָזאַנט. ביז איצט האָבען שוין געמעלדעט וועגען זייער אַנטייל: פון טשעכאָסלאָוואַקיי קומען אָן מאַנשאַפטען צו אַלע קאָנקורענצען. פון דייטשלאַנד טרעטען צו די בעסטע שפּילער, וועלכע קומען מיט דעם ווילען צו שפּילען די ערשטע פידעל. ספּעציעל וועלען זיך אויסצייכענען אין דער דייטשער מאַנשאַפט די אייז-לויפער און האָקי-שפּילער פון בערלין, און די סקי-לויפער, וועלכע געהערען צו דער ערשטער מייסטער-מאַנשאַפט אין דייטשען אויבערשלעזיען. פון עסטרייך קומען אָן ספּאָרטלער אין האָקי אויפן אייז, וועלכע שטעלען מיט זיך פאָר אַ מייסטער-קלאַס.

אַ גרויסע סענסאַציע האָט אַרויסגערופען די בעטייליגונג פון דער נאָרוועגישער מאַנשאַפט, וועלכע געהערט צו די בעסטע אייראָפּעאישע מאַנשאַפטען. פון אונגאַרן וועט זיך בעטייליגען אַ גרויסע פאָרשטעהערשאַפט מיט פּראָפ. דיקשטיין אין דער שפּיץ. כדאי צוצוגעבען, אַז פּראָפ. דיקשטיין איז געוועזען לייטער פון דער אונגאַרישער עקספּעדיציע צו דער אָלימפּיאַדע אין לאָס אַנדזשעלאָס. פון יוגאָסלאַוויען קומט די מייסטער-מאַנשאַפט אין סקי ספּאָרט. אַ חוץ דעם האָבען אויך געמעלדעט וועגען זייער אַנטייל: ענגלאַנד, פראַנקרייך א.א.וו.

אין פּוילען האָט דער צענטראַל-קאָמיטעט פון „מכבי" צוגעגרייט אין פאָרשטענדיגונג מיט די ספּאָרט-קאַפּיטאַנען אַ גענויעם פּלאַן, אויף צוצוגרייטען די רעפּרעזענטאַנץ אויף די ווינטער-שפּילען אין זאַקאָפּאַנע. עס וועלען פאָרקומען די עלימינאַציע-קאַמפּען אין סקי לויפען אין דער „האַלאַ באַראַנציאַ" אין 5 און 6 יאַנואַר 1933. אין די דאָזיגע קאַמפּען וועלען זיך בעטייליגען די בעסטע סקי לויפער אין פּוילען מיט דער בעטייליגונג פון פילמאַליגען מייסטער פון פּוילען, דעם בעריהמטען העגריק מיקענברין, וועלכער ווילט אין שווייצאַריען, אין צענטער פון ווינטער-ספּאָרט — שאַמאָני. די האָקי-מאַנשאַפט וועט ווערען אויסגעוועהלט נאָך דעם עלימינאַציע-טורנעע, וועלכער וועט פאָרקומען אין 14 און 15 יאַנואַר ביי דער בעטייליגונג פון קראָקאָ, לעמבערג, לאָדז. וואַרשא, ראָוונאָ. די פּאָר אויסגעזוכטע אַנטיילנעהמער אין דער רעפּרעזענטאַציע-מאַנשאַפט פון פּוילען מאַכען שוין אַדורך ספּעציעלע טרענינגען. אומאָבהענגיג פון דעם וועלען זיך די דאָזיגע שפּילער געפינען אין טרענינגס לאַגער אין זאַקאָפּאַנע שוין פון 15 יאַנואַר ביז צו דער ערעפנונג פון דער מכביהדע. עס איז כדאי צוצוגעבען, אַז די סקי מאַנשאַפט טרענירט שוין איצט אין זאַקאָפּאַנע אונטער דער אָנפיהרערשאַפט פון מייסטער פון פּוילען, בראָניסלאַוו טשעך.

אין דער צייט פון ווינטער-שפּילען וועלען אויך פאָרקומען פערשידענע צוזאַמענפאָהרען ווי צ. ב. די זיצונג פון וועלט-הויפּט-ראַט פאַר „מכבי"-ספּאָרט-ענינים, פון יונג וויזאָ, פון אינסטרוקטאָרען-פערבאַנד ביים וועלט-פערבאַנד „מכבי", פון ציוניסטישע קאָרפּאָראַנטען און אַ ספּעציעלער מאָטאָציקליסטען-ראַיד, אָרגאַניזירט דורך מכבי-קראָקאָ א. אנד. „אַ ווינטער-אויספלוג אין די טאַטרען".

מיט דער דאָזיגער אימפּרעזע אינטערעסירט זיך דעריבער נישט נאָר יודישע ספּאָרטלער נאָר די ברייטע יודישע געזעלשאַפט, וועלכע וועט ווענדען איהר בליק צו זאַקאָפּאַנע, צו די וועלט ווינטער-שפּילען פון „מכבי".

דער פּוילישער פערבאַנד פון די ספּאָרט-פערבאַנד (ז.ז.) האָט בעשטימט אַ זעהר שעהנעם פּריז פאַר דעם בעסטען פּוילישען זיגער אין דער ווינטער-מכביהדע אין זאַקאָפּאַנע.

זאַמעלט אונזערע קופּאָנעס
אויף די אומזיסטע רייזעס קיין זאַקאָפּאַנע

פון נעכטען אָן האָבען מיר אָנגעהויבען צו דרוקען קופּאָנעס פאַר די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

יעדער וועלכער שטעלט צו 20 כסדר'דיגע קופּאָנעס, געהט אַריין אין גורל אויף צו געווינען גאַנץ אומזיסטע רייזעס אויף דער ווינטער-מכביהדע קיין זאַקאָפּאַנע.

קופּאָן נומער 2
צום קאָנקורס פאַר די לעזער
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע, דירה, ערשטקלאַסיגע בעשפּייזונג און אַריינגאַנג אויף אַלע אימפּרעזעס אויף דער גראַנדיעזער ווינטער-מכביה'דע קיין זאַקאָפּאַנע.

דער רעפערענט פון דער ווינטער-מכביהדע אויפ'ן לאָדזער קרייז ה' אינזש. וויינבערג נעהמט אָן אָנמעלדונגען פון לאָדזער טוריסטען צו דער מכביהדע אין לאָקאַל פון וואַגאַן-לי, פּיעטריקאָווער 64, יעדען טאָג צווישען 4—7 אָוונט.

דער „מכבי" פערבאַנד אָרדענט איין אויספלוגען צו דער מכביהדע פאַר טוריסטען צו זעהר ביליגע פּרייזען, מיט רייזע, דירה און בעקעסטיגונג.

אדאלף וויט און עריך זעעליג

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „מכבי"
ערפאָלגרייכע טעטיגקייט פון יודישען ספּאָרט-קלוב

שבת, דעם 24-טען איז אין אַנוועזענהייט פון 300 מיטגלידער פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון יודישען ספּאָרט-פעראיין „מכבי". פון דעם אָפּגעגעבענעם בעריכט האָט מען זיך געקענט מאַכען אַ פאָרשטעלונג פון דער גרויסער פאָרשריט און ענטוויקלונג פון „מכבי" אין פערגאַנגענעם יאָר. די צאָהל מיטגלידער איז געוואַקסען אויף דאָפּעלט און בעטרעפט איצט 849. אויף אַלע ספּאָרט-געביטען האָט „מכבי" געהאַט צו פערצייכענען ערפאָלגען. אין פערגאַנגענעם יאָהר האָט „מכבי" דערגרייכט פאָלגענדע מייסטערשאַפטען.

פוסבאָל-מייסטערשאַפט פון קלאַס „ב" און אַוואַנס אין דער קלאַס „א".

קויש-באָל פאַר פרויען אין „ב"-קלאַס.

האַזענאַ אין „בע"-קלאַס, קויש-באָל פאַר מענער, טשטיפּיאַרניאַק, אין שווער-אַטלעטיק און פּינג-פּאָנג, אויף די שאַך-סעקציע האָט דערגרייכט די מאַנשאַפט און אינדיווידועלע מייסטערשאַפט. די לייכט-אַטלעטישע סעקציע האָט שטאַרק פונאַנדערגעברייט איהר טעטיגקייט. די דאָזיגע סעקציע האָט דערגרייכט אין פערגאַנגענעם יאָהר עטליכע פּרייזען ווי דעם בעכער אין קעניגסהוטע און אַ רייהע אַנדערע. ערפאָלגען האָבען אויך צו בעווייזען די שווים-סעקציע, ציקליסטען-סעקציע און די פרויען-ספּאָרט-אָפּטיילונג.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען געוויילט געוואָרען: עהרען-פּרעזעס—לאַווניק א. יאָעל; פּרעזעס — אַדוו. ז. שטרויך; וויצע-פּרעזעס — ד"ר ביבערגאַל, ג. ביסטער און י. פרישמאַן; קאַסיר—מאַג. יאַקאָבסאָן און ג. דאַמב; סעקרעטאַר—ב. קאָפּלאָוויטש; פערוואַלטונגס-מיטגלידער — אינזש. באַדזשעכאָווסקי, מאַג. גייגלער, ש. ראַגאָזשינסקי, דר. ווילער, ש. וואַטענבערג און א. קויפמאַן. רעוויזיר-קאָמיסיע — אַדוו. וו. לילקער, פ. זיילאַק, א. קאַנטאָר. חברים-געריכט — מ. וואָלפאָוויטש, מ. גלאַזמאַן און א. קאַהאַן.

פון די בעדייטענדסטע בעשלוסען איז כדאי צו דערמאָנען די רעזאָלוציע וועגען ווידמען זיך דעם מאַסען-ספּאָרט און פערשטענדיגען זיך מיט „בר-כוכבא" וועגען אַ פעראייניגונג.

ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו דאַנקען דעם אינזש. ב. וויינבערג פאַר זיין פערדינסטפולע אַרבייט לטובת דעם קלוב.

מיט דער פערזאַמלונג האָט אָנגעפיהרט דער אינזש. י. באָרזעכאָווסקי.

„שטערן" דערצילט איז טיש-טעניס-טורניר דאס 1-טע ארט

פרייטאַג, שבת און זונטאַג, איז אין לאָקאַל פון „שטערן" פאָרגעקומען אַ טיש-טעניס-טורניר, מיט זער בעטייליגונג פון „מכבי", „הכח" און „שטערן".

די „שטערן"-מאַנשאַפט האָט קאָנקורענצלאָז פערנומען דאָס ערשטע אָרט, שלאָגענדיג „מכבי" 2:3 און „הכח" 1:4. וועגען צווייטען אָרט, האָט „הכח" בעזיגט „מכבי" 1:4.

אין אינדיווידועלען טורניר פון פרויען האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען בערקענוואַלד (שטערן) פאַר ליבפעלד (מכבי) און פּאָלאַק (שטערן).

דייטשע ארב.-רעפּרעזענטאַנץ בעזיגט די פּוילישע ארבייטער-רעפּרעזענטאַנץ 1:4 (1:1)

ליפּציג, 26 (ספּ. טעל.)

פאַר אַן עולם פון עטליכע טויזענד מאַן, איז היינט דאָ פאָרגעקומען דער ערשטער פוסבאָל-מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער וועלט צווישען די אַרבייטער-קלובען אין דער מיטעל-אייראָפּעאישע גרופּע. דער דאָזיגער מעטש, איז געווען זייט די לעצטע יאָהרען, פּוילענס ערשטער אַרויסטריט אין אויסלאַנד און האָט דעריבער אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס.

די פּוילישע מאַנשאַפט האָט געשפּילט זעהר אָפּפערוויליג און האָט בלויז אין דער ערשטער העלפט פון מעטש געקאָנט זיין אַ גלייכער געגנער פאַר דער דייטשער מאַנשאַפט. אין דער צייט איז דער רעזולטאַט געווען 1:1

אין דער צווייטער העלפט פון שפּילען, האָבען די דייטשען געשאָסען ווייטערע 3 טויערען שטעלענדיג דעם רעזולטאַט אויף 1:4 לטובת זיך.

אין דער פּוילישער רעפּרעזענטאַנץ האָבען זיך בעטייליגט די צוויי יודישע שפּילער פון דער וואַרשאַוער „גוויאַזדאַ" פריימאַן און פיינבאַום, וועלכע זענען געווען די בעסטע שפּילער פון דער פּוילישער מאַנשאַפט.

פוסבאל-מעטשעז אין לאנד

די רעזולטאַטען פון די נעכטיגע פוסבאָל-מעטשען זענען פאָלגענדע:

רוך — I פוסבאָל-קלוב 4:4
שלאָנסק — א. ק. ס. 0:3
דיאַנאַ — 06 מיסלאָוויץ 0:3

קראָקאָ.

ווילסלאַ — לעגיאַ (קראָקאָ) 3:4

באָקס

חשמונאי (לעמבערג) — גוויאַזדאַ 4:8

וואַרשאַ.

אין וואַרשאַ איז זונטאָג פאָרגעקומען אַ באָקס-מעטש צווישען „גוויאַזדאַ" און לעמבערגער „חשמונאי", וועלכער האָט זיך געענדיגט מיט אַ זיג פון דער לעמבערגער מאַנשאַפט אין רעזולטאַט פון 4:8.

„גוויאַזדאַ" איז אַרויסגעטרעטען אָהן איהר אויסגעצייכענטען באָקסער לעווים.

דער דייטשער סקי-מייסטער רודי מאט

האָט בעת אַ טרענינג צובראָכען אַ פוס.

האקעי-טורניר איז זאקאפאנע

דער ערשטער מעטש אין זאַקאָפּאַנער האָקי-טורניר צווישען דער ווינער „א. ס." און „פּאָגאָן" פון לעמבערג האָט זיך פערענדיגט מיט אַ זיג פון די געסט אין רעזולטאַט פון 1:3

פּוילישע טעניסיסטען פאהרען נאך בערלין

די פּוילישע טעניס-שפּילער, העבדאַ, סלאָטשינסקי און יענדזשיעוווסקי, זענען איינגעלאַדען געוואָרען אויף אַ טורניר נאָך בערלין.

רעוואַנזש-מעטש ענגלאנד — עסטרייך

ווי מיר דערוויסען זיך קומען שוין פאָר אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ רעוואַנזש מעטש צווישען די לענדער עסטרייך און ענגלאַנד, וועלכער וועט שוין פאָרקומען בקרוב.

דער מעטש וועט דאָס מאָל פאָרקומען אויף אַ נייטראַלען פּלאַץ, בכדי קיינער פון די מאַנשאַפטען זאָל נישט זיין פאַוואָריזירט.

„מארגענשטערן" גרייט צו א ווינטער-ספּאָרט-פעסט

די ווינטער-אַרבייט פון מאָרגענשטערן איז אין פולען גאַנג. דער לאָקאַל אין צענטער שטאָט האָט צוגעצויגען אַ סך נייע מיטגלידער. די סעקציעס פון ספּאָרט-שפּילען אַרבייטען טעטיג. לעצטענס איז איינגעשטעלט געוואָרען אַ פרישע סעקציע פאַר שאַך-שפּילער, וועלכע ענטוויקלט אַ שעהנע טעטיגקייט.

די 12 גימנאַסטישע גרופּען איבען איצט איין ספּעציעלע איבונגען צום קומענדיגען ווינטער-ספּאָרט-פעסט, וועלכער וועט פאָרקומען דעם 20 יאַנואַר 1933. דער ספּאָרט-פעסט וועט זיין אַן איבערראַשונג פאַר לאָדז. ז'אָ קומען אַריין די נייעסטע דערגרייכונגען אויפן געביט פון ריטמישע גימנאַסטיק און ספּאָרט-טענץ

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

א לייכטזיניגע ארבייט

מיט א קורצער צייט צוריק האבען מיר געהאט צוויי וויכטיגע קאנפערענצען: א פלענאר־זיצונג פון דער האנדווערקער־קאמער אין לאדז און א צוזאמענפאהר פון דאס פון די האנדווערקער־קאמערען אין ווארשא. סיי אין לאדז, סיי אין ווארשא איז בעטראכט געווארען, צו. אנד., אויך די פראגע פון צוואנגס־צעכען, אין לאדז איז אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז עס זאלען קיין צוואנגס־צעכען נישט זיין און אין ווארשא איז דער בעשלוס געווען פונקט א פערקעהרטער: דווקא צוואנגס־צעכען.

און כאראקטעריסטיש: אין לאדז האבען די קריסטליכע ראטמענער געשטימט געגען די צוואנגס צעכען, ווייל זיי האבען מורא געהאט פאר די יודישע געפאהר, ד. ה. אז עס זאלען נישט זיין קיין געמיינזאמע צעכען. צוליב דער מורא פאר געמיינזאמע צעכען האבען אויך די יודען געשטימט געגען דעם פארשלאג פון צוואנגס־צעכען. אין ווארשא אבער איז שוין אנגענומען געווארען א בעשלוס פון צוואנגס־צעכען, אבער בעזונדערע, יודישע און קריסטליכע און דא איז דער בעשלוס דורך. מיר זענען אבער פולשטענדיג זיכער, אז דער בעשלוס וועט בלייבען אויפ'ן פאפיר און עס וועט פארלויפיג קיין ענדערונג נישט זיין. מיר ווילען דאס בעגריינדען.

דאס איינפיהרען פון צוואנגס־צעכען איז פערבונדען מיט א גאנץ רייהע ענדערונגען, וועלכע מוזען דורכגעפיהרט ווערען אין אינדוסטריע־געזעץ. אין אינדוסטריע־געזעץ אין אלגעמיין האבען אין משך פון די פינף יאהר, וואס די פארשריפטען פערפליכטען זיך, פערשידענע ארטיקלען ארויס־געוויזען פאר נישט צוגעפאסט צום לעבען. דאס איז בעוואוסט, סיי אין די רייהען פון די האנדווערקער־פארשטעהער, סיי אין די רעגירונגס־קרייזען. מיט אנדערע ווערטער: דאס געזעץ פערלאנגט א באוועליזירונג. מיר ברויכען נישט קיין סך צו זוכען. דער ארטיקעל 142, וועלכער רעכענט אויס די פאכען, וועלכע פאלען ארונטער אונטער'ן צעכען־געזעץ איז פאר קיין פאל נישט קיין פולשטענדיגער. אין משך פון די לעצטע יאהרען האבען זיך פערשידענע פאכען בעמיהט, אז די ליסטע זאל פערברייטערט ווערען, ביז איצט איז אבער כמעט קיין ענדערונג נישט פארגעקומען. שוין קנאפע 2 יאהר ווי דער טאמבורירער־פעראיין אין לאדז, פאלודניאווא 4, בעמיהט זיך און דעם זיך און באך איז קיין קאנקרעטעס נישט פאר־האן. און דאס איז ווידער צוליב דעם, ווייל דער ארטיקעל 142 מוז געענדערט ווערען, אבער אין די רעגירונגס־קרייזען וויל מען, ער זאל געענדערט ווערען איין מאל און נישט אלע מאנטאג און דאנערשטאג, ווען עס וועט צופעליג איינפאלען א געוויסע פאך, אז עס איז ווערט אריינגענומען צו ווערען צווישען די פאכען פון ארטיקעל 142. חוץ דעם, גיט נאך דער ארטיקעל דאס רעכט דעם מיניסטער צו ענדערען די ליסטע פון די פאכען מיט דער הסכמה פון די האנדעלס־ און אינדוסטריע־קאמער און די האנדווערקער־קאמערען און ווי מיר זענען אינפארמירט ווילען די האנדעלס־קאמערען נאך איינמאל די פראגע בעטראכטען און איין מאל פאר אלע מאל בעשטימען, וועלכע פאכען עס זאל נאך אריינגענומען ווערען אין ארטיקעל 142.

א בעזונדער ארטיקעל פאר זיך איז די וואהל־ארדינאציע צו די האנדווערקער־קאמערען, וועלכע פערלאנגט ספעציעלע אויפמערקזאמקייט, און גרויסע ענדערונגען.

איינס פון די וויכטיגסטע פראגען איז אויך די ארגאניזאציע־פראגע. אויף דעם געביט עקזיס־טירען בולט'ע בעגרעניצונגען פאר די צעכען. די צעכען האבען דאס רעכט זיך צו פעראייניגען אין א צעכען־פערבאנד, אבער נאר צעכען פון איין און דעמזעלבען פאך. די אלגעמיינע האנדווערקער־ארגאניזאציע, לאמיר זאגען, אין דער פארם פון אן אלגעמיינעם צעכען־פערבאנד האט לויט דעם אינדוסטריע־געזעץ נישט קיין עקזיסטענץ־בערעכטיגונג. דער אומשטאנד האט געווירקט, אז די האנד־ווערקער־ארגאניזאציעס זענען אפגעשוואכט געווארען און די אויטאריטעט פון האנדווערק איז דער־ריבער געזעלשאפטליך, שטארק געפאלען. חוץ דעם, האבען די צעכען נישט דאס רעכט זיך צו פער־איינען מיט אנדערע ארגאניזאציעס. דאס זענען בעגרעניצונגען, וועלכע שטערען גאנץ אפט דורכ־צופיהרען אקציעס צו פערבעסערען די לאגע אין געוויסע צווייגען, ווי נישט אלע פאכען זענען האנד־ווערקער־פאכען. למשל, געמיינזאמע פאך־אקציעס אין דער בוי־בראנזשע קענען נישט דורכגעפיהרט ווערען, ווייל פערשידענע פאכען ווי: עלעקטרא־טעכניקער און גלעזער זענען נישט קיין האנדווער־קער, דאסזעלבע ביי איינבינדער, שאכטעל־מאכער און דרוקער, ווי די לעצטע צוויי פאכען זענען נישט קיין האנדווערקער פאכען.

די דאזיגע און נאך פיל אנדערע פונקטען פערלאנגען א גרינדליכע אנאליז. עס מוז דורכגע־פיהרט ווערען, א גענויע בעארבייטונג פון טעקסט פון אינדוסטריע־געזעץ, צו דער ארבייט מוזען צו־געצויגען ווערען נישט בלויז די צעכען־פארשטע־הער נאר אויך, די פארשטעהער פון די האנד־ווערקער ארגאניזאציעס, ווייל אויך זיי האבען עט־וואס אריינצוזאגען אין דעם ענין. אויף אזא אופן בעארבייט געזעץ וועט קענען גערעכענט ווערען אלס א צוגעפאסטעס צום לעבען און דינען די האנדווערקער אינטערעסען, ווייל וויסען מוזען מיר, אז דאס אינדוסטריע־געזעץ איז דער א' ב', די קאנ־סטיטוציע פון האנדווערק.

וואס זעהען מיר אבער, א לייכטזיניגע ארבייט! מען בעהמט ארויס איין פראגע פון אלגעמיינעם קאמפלעקס און אהן א גענויע פריהערדיגע בעארבייטונג ווערט זי ארויסגעשטעלט אויף די טאג־ארד־נונג פון דער אדער יענער קאנפערענץ, ווי אויף איינער ווערט אנגענומען א פאזיטיווער און אויף דער צווייטער א נעגאטיווער בעשלוס.

די פראגע פון די צוואנגס־צעכען און אויך אלע איבעריגע פראגען פון דער „האנדווערקער־קאנסטיטוציע” ד. ה. פון אינדוסטריע־געזעץ זע־נען אזוי וויכטיג, אז א לייכטזיניגע בעהאנדלונג פון די זעלבע קען מען דרייסט א רופען א פערברעכען געגען די האנדווערקער אינטערעסען.

עס וואלט געווען געוואונשען, אז די לאדזער האנדווערקער־קאמער זאל איבערנעמען די איני־ציאטיוו צוזאמענצורופען א בעראטונג פון די פארשטעהער פון די צעכען און האנדווערקער אר־גאניזאציעס, וועלכע זאלען פון זיך ארויסוועהלען א קאמיסיע פון האנדווערקער און יוריסטען, כדי אויסצוארבייטען א פראיעקט פון דער באוועליזאציע פון אינדוסטריע־געזעץ.

ב. פרוינד.

הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1933

געטרייער טעקסט פון צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א צירקולאר נ.ל.ד.פ. 53531/4/32 פון 14 ד. ח. לויט וועלכען ס'קענען געפיהרט ווערען האנדעלס-אונטערנעהמונגען פון דער 2 און 3 קאטעגאריע אהן אינדיווידועלע ביטעס אויפ'ן סמך פון א האנ-דעלס-פאטענט 3 קאטעגאריע אנשטאט 2 אויב דער אומזאץ האט אין יאהר 1931 נישט איבערגעשטי-גען 30 טויזענד זל. און אויף א 4 קאטעגאריע אנשטאט 3-טער אויב דער אומזאץ האט נישט אי-בערגעשטיגען 10 טויזענד זל.

אהן אפגעבען ביטעס קענען אויך געפיהרט ווערען גאסטראנאמישע האנדעלס-שטעלען אויפ'ן סמך פון 3-טער קאטעגאריע אנשטאט 2-טער, אויב דער אומזאץ אין יאהר 1931 איז געווען נישט העכער פון 20 טויזענד זל.

דאס פיהרען רעסטאראנען, צוקערניעס, קא-וויארניעס, ביער-שענקען און מלעטשארניעס קענען פארקומען אויפ'ן סמך פון א 3-טער קאטעגאריע, אויב אין דער אונטערנעהמונג ווערען פערקויפט אינלענדישע געטראנקען און אויב די צאהל בע-שעפטיגטע בעטרעפט נישט מעהר ווי 10 פערזאן.

בוכהאנדלונגען מיט א צייטונגען פערקויף פון שרייב-מאטעריאלען קענען געפיהרט ווערען אויפ'ן סמך פון א 3-טער קאטעגאריע, אויב זייער אומזאץ אין יאהר 1931 האט נישט איבערגעשטיגען די סומע פון 30 טויזענד זל.

אויפ'ן סמך פון אריינגעבראכטע מאטיווירטע ביטעס קענען די פינאנץ-קאמערען איינגאנצען בע-פרייען פון אויסקויפען פאטענטען אזעלכע אונטער-נעהמונגען, וועמענס אומזאץ האט אין יאהר 1931 בעטראפען נישט מעהר ווי 2000 זל. דאס זעלבע איז אויך נוגע די בעזיצערס פון די פאטענטען 5. קאטעגאריע.

אפטייק-סקלאדען קענען אויסקויפען א 3-טע קאטעגאריע אנשטאט 2 קאט. אויב זייער אומזאץ האט אין יאהר 1931 נישט בעטראפען מעהר ווי 30 טויזענד זל.

די ביטעס דארפען בעלייגט ווערען צום שטייער-אמט. דער טערמין פון בעלייגען די ביטעס ענדיגט זיך דעם 31 דעצעמבער. אויב ס'גייט וועגען נייע אונטערנעהמונגען דארפען די ביטעס בע-לייגט ווערען פאר'ן עפענען דאס געשעפט. דעם ענטפער אויף דער ביטע דארף דער שטייער-צאה-לער דערהאלטען ביז'ן 1 מערץ. אין פאל ווען די פינאנץ-קאמער זאגט זיך אפ קען מען דעם בעשלוס נישט אנקלאגען. דערביי מאכט אויפמערקזאם דאס פינאנץ-מיניסטעריום די פינאנץ-קאמערן, אז זיי זא-לען זיך בעציהען קריטיש צו די פארשלאגען פון די שטייער-אמטען.

דאס פינאנץ-מיניסטעריום דערלויבט אויך צו פיהרען אהן א פאטענט א צייטיגען פערקויף פון טאבאק-אויסארבייטונגען אין בוכהאנדלונגען און אין אנדערע האנדעלס אונטערנעהמונגען, אויב דער פער-קויף קומט פאר אין זעלבען לאקאל.

ווי מ'טיילט אונז מיט פון צענטראלען קליינ-הענדלער-פעראיין פאמארסקא 15 מוזען די פאטענ-טען אומבעדינגט אויסגעקויפט ווערען פאר דעם 1. דעם 2-טען וועלען שוין די שטייער-אמטען מאכען פראטאקאלען.

ווי אזוי צאהלען האנדווערקער זייערע חובות

דער ראט פון די האנדווערקער-קאמערן האט דורכגעפיהרט אן אינטערעסאנטע אנקעטע וועגען דער קרעדיט-פעהיגקייט פון די האנדווערקער-שיכטען אין פוילען.

די אנקעטע ענטהאלט ידיעות, וועלכע זענען נוגע די יאהרען פון 1930 און 1931.

די קרעדיטען, וועלכע זענען ערטיילט גע-ווארען די האנדווערקער דורך דער פערמיטלונג פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא”, בעטרע-פען פארן יאהר 1930 — 8.613.315 זל., פון די קאמונאלע קאסעס — 10.378.160 זל. פון דער איבערגעדערמאנטער סומע זענען פראטעסטירט גע-ווארען האנדווערקער-וועקסלען אויף א סומע פון 374.477 זל. דורכשניטליך זענען, אלזא, פראטעס-טירט געווארען 2 פראצ. פון די ארויסגעגעבענע וועקסלען.

דעם גרעסטען האנדווערקער-קרעדיט האט בעקומען די פאמערנער וואיעוואדשאפט — 1,814.000 זל. דעם קלענסטען פאלעסיער — 93.000 זל. פון די קאמונאלע קאסעס האט דעם גרעסטען קרעדיט בעקומען פויזנער וואיעוואדשאפט — 3.633 094 זל. און דעם קלענסטען ווילנער — 11.611 זל.

די איבענגעבראכטע ציפערן בעווייזען, אז נישט קוקענדיג אויפן קריזיס, וועלכער האט שטארק געטראפען די האנדווערקער-שיכטען, בע-מיהען זיי זיך אבער שטארק צו רעגולירען זייערע פערפליכטונגען.

די לאגע אין דער שיך-בראנזשע

א רוף צו די קאמאשען-מאכער און שוסטער-מייסטער

די שיך-פראדוקציע קאסט ביים היינטיגען טאג די העלפט וויפיל עס האט געקאסט אין די יאהרען 1927 און 1928 מיר מוזען אבער פעסט-שטעלען, אז דער פועל-יוצא פון אט דער ביליג-קייט איז, אז מען פראדוצירט אין היינטיגען יאהר צוויי מאל אזוי פיל וויפיל אין די פריהעריגע יאהרען.

עס איז אויך נישט קיין סוד פאר יעדען קאמאשען-מאכער-מייסטער, אדער שוסטער-מייסטער, אז דער שיך-סוחר פערדינט ביים היינטיגען טאג כמעט דאס זעלבע, ביים פערקויפען א פאר שיך — ווי אין די יאהרען 1927-28.

אין יאהר 1927-28 האבען די סוחרים פערדינט 20 פראצ. ביי א פאר שיך, בעת דער קאמאשען-מאכער-מייסטער האט נאך געהאט עפעס צו עסען.

ביים היינטיגען טאג אבער ווען עס קומט אויס הונדערטער קאמאשען-מאכער-מייסטער צו הונגערן מיט זייערע ווייבער און קינדער זעהענדיג פאר זיך דעם אונטערגאנג,—פערדינען די שיך-סוחרים א'יך דאסזעלבע איך שטרייך נאך אמאל אונטער, אז איך בין נישט אויסען אנצוגרייפען די סוחרים מיט דעם וואס זיי פערדינען מעהר, זאלען זיי פער-דינען, ווייל אפשר האבען זיי טאקע אויך נישט צופיל.

עס איז נאר די פראגע, אז ביים היינטיגען טאג, ווען יעדער איינער קלאגט זיך אויס'ן קרי-זיס. און אז ער דערמאנט זיך, אז מיט א פאר יאהר צוריק, איז די ארבייט און מסחר נאך פיל-וויניג געגאנגען, און יעדער האט נאך עפעס פערדינט אויף זיין שטיקעל ברויט, און פערגלייכט דערצו די היינטיגע צייט, קומט אויס דעם קא-מאשען-מאכער-מייסטער צו ארבייטען פאר קלאגע-דיגע הונגער-לוינען אזוי אז נישט איינמאל קומט איהם אויס, אז ער האט אפילו נישט אויף א שטיקעל ברויט, שוין אפגערעד'ט פון דירה-געלד, צוליב וועלכען ער ווערט ציגעטיילט צו דער רשימה פון די עקסמיסירטע, און דערצו ארבייט ער נישט 8 אדער 10 שעה אין טאג, נאר ווע ער קריגט שוין דא דאס ביסעל ארבייט איז ער געצוואונגען צו ארבייטען 17-18 שעה אין מעת-לעת.

פרעגט זיך אבער: ווער האט אין דעם די שולד?

ווען מ'זאל זיך נישט פערטיפען, וואלט יעדער איינער געוואראפען די שולד אויפ'ן קריזיס. עס איז אבער נישט אמת. ווייל אויב עס איז די שולד פון צייט און קריזיס, וואלטען די שיך-סוחרים געדארפט אראפגיין פראפארציאנעל מיט אזוי פיל פראצענטער ווי די האנדווערקער פון זעלבען פראדוקט.

עס ווייזט זיך אבער ארויס פונקט דער היפוך, נישטא איז דאס ארט אנצוווייזען ווי אזוי די קאמאשען-מאכער און שוסטער זענען רואינירט, מ'קען בכלל נישט איבערגעבען די לאגע פון די קאמאשען-מאכער — מיט בלויז ווערטער, איך רעזומיר: שולדיג אין דעם טרויעריגען מצב פון די קאמאשען-מאכער איז די שלעכטע ארגא-ניזאציע, וועלכע איז גורם צו ארבייטען פאר 100 פראצ. ביליגער ווי אין אמאליגע צייטען.

מיט עטליכע יאהר צוריק, ווען דער לע-דער-ארבייטער-פעראיין איז געווען גוט ארגאני-זירט און האט ארויסגערופען פון צייט צו צייט שטרייק-אקציעס, האט עס געשטויסען די מייסטער-פעראיינען צו אקטיוויטעט זיך צו קענען געגענ-שטעלען געגען די ארבייטער פעראיינען. אבער ווען ביים היינטיגען טאג ווען דער לעדער-ארביי-טער-פעראיין איז אליין נישט אקטיוו, איז אליין צובראכען, און פיהרט נישט אן קיין שום אקציעס, הערשט אין מייסטער-פעראיין אנ'אפאטיע, כאטש יעדער איינער קאמאשען-מאכער-מייסטער איז היינט אזוי דערדריקט, אז עס איז איהם אוממעגליך אויסצוהאלטען די היינטיגע לאגע, טראץ דעם ווערט פאר איהם אבסאלוט נישט געטון, עס איז קלאהר פאר יעדען איינעם, אז אזוי גוט ווי דער קאמאשען-מאכער איז אנגעוויזען אינ'ם שיך-סוחר, אזוי גוט איז אנגעוויזען דער שיך-סוחר אין קא-מאשען-מאכער. ווייל די כאלעוקעס וועט נישט מאכען נישט דער שניידער, סטאלאר אדער ווער אנדערש — נאר דער קאמאשען-מאכער, דאס איז טאקע דאס אלטע אויספראבירטע מיטעל, מיט וועלכען דער האנדווערקער קען זיך אין א נויט-פאל אנטקעגענשטעלען — אין דער צייט ווען מען ארבייט פאר א הונגער-לוין, און פארוואס ווערט דאס נישט געטון? צי עקזיסטירט נישט אין לאדז אדער אין ווארשא קיין צעכען? צי עק-זיסטירט נישט קיין האנדווערקער - צענטראלע? וועלכע איהר הויפט אויפגאבע איז — צו זארגען פאר'ן גוטס און וואויל פון האנדווערקערטום? פארוואס נעמט נישט אונטער די צענטראלע עפעס צו טון? צו פערבעסערן די לאגע פון די האנד-ווערקער? צי איז זי שוין באמת נישט מעהר מחויב צו טון? צי האבען מיר מיטגלידער נישט קיין רעכט צו פערלאנגען עפעס פון דער צענט-ראלע? צי וואלט אנ'אלגעמיינע פעראייניגונג פון גאנץ פוילען נישט געהאט די בעסטע דערפאלגען?

און אויב עס וועט ווער צווייפלען אין גוטע דערפאלגען פון דערהייבען דעם מצב פון קאמא-שען מאכער און שוסטער דורך אנ'אלגעמיינע פער-אייניגונג, שטעל איך פעסט אלס איינער פון די בראנזשע נישט פון היינט און אויך א מית-נליד פון צעך, — אז דער אויסלענדישער שיך קען פאר קיין פאל נישט פערטרעטען דעם איני-לענדישען, ווייל זיך צו בענוצען מיט די אויס-לענדישע שיך קאסט עס די סוחרים צופיל געלד, אלס בעווייז קען דינען דער ביישפיל פון שיך-קעניג פירמא „Bata” וועלכע איז א ריין אויס-לענדישע פירמע, קען נישט לויגען ביים היינטיגען טאג צו אימפארטירען פון זיינע אויסלענדישע פאבריקען קיין פוילען שיך, ווייל דאס וואלט איהם אויסגעמאכט צו טייער. דערפאר איז ער געצוואונ-גען אויפצובויען א שיך-פאבריק אין כעלמקא (פוילען).

דאס איז דער בעסטער בעוויז, די בעסטע גאראנטיע, אז ביי א גוטע ארגאניזאציע דורך דער אנפיהרונג פון דער צענטראלע אין וועלכע ס'זאל ווערען אנגענומען די אויבענדערמאנטע פראבען איבער גאנץ פוילען, דאן וואלטען מיר געקענט האפען, אז די אלגעמיינע לאגע פון קא-מאשען מאכער האנדווערקערטום וועט בעדייטענד בעסער ווערען.

און דאס דארף און מוז געטון ווערען.

מ. זילבערשטיין.

א ייד וואס איז געווארן קעניג
ביי מענשען־פרעסער

א שפאנענדע און מערקווירדיגע געשיכטע פון א יודישען יונגעמאן פון אויסטראליע, וועלכער איז מיט א גרופע ענגלענדער פערווארפען געווארן קיין ניו גווינעא צווישען ווילדע

— 3. —

פון ש. יאקאבי.

סידני האט פערשטאנען, אז ער האט אויסגענומען ביי זיין ווילדען פובליקום. אבער דאך איז ער ערשטוינט געווארן, ווען מיטאמאל האבען די ווילדע אנגעהויבען טאנצען ארום, בוקען זיך צו איהם. צום סוף זענען אלע געפאלען צו דער ערד מיט זייערע פנים'ער און געשוויגען א היבשע ווייל. סידני האט אויסגענוצט אט די צייט און פון זיין אונטערוועש געריסען פאסען צוגרייטענדיג „טריקס" מיט בענדלעך, וואס קונצען־מאכערס ווייזען פאר קינדער.

ווען די ווילדע זענען צוריק אויפגעשטאנען פון דער ערד, האט סידני אנגעהויבען שלעפען סטענגעס פון זיין מויל, נאז און אויערען. דאן האט ער געכאפט א שפיז, געמאכט פון א שטעקען מיט א שפיציגען שטיין ביים עק, און זיך דאס אריינגעשטאכען אין הארץ אריין. דאס הייסט, אז אזוי האבען עס די ווילדע געזעהן — און דא איז זייער בעגייסטערונג נאך העכער געשטיגען.

צוויי ווילדע האבען איהם דאן א הויב געטון אויף זייערע אקסלען און איהם אוועקגע־טראגען צו דעם „קעניג" פון די מענשענפרעסער. דער אלטיטשקער קאניבאל האט איהם אוועקגע־זעצט לעבען זיך און ווידער זענען די ווילדע געפאלען פאר איהם אויף דער ערד מיט זייערע פנים'ער און געשריגען מיט בענומענע קולות. די אנדערע געפאנגענע זענען געשטאנען פון ווייטען און אויף זייערע געזיכטער האט געשפילט א שמייכעל פון דערלייכטערונג. זיי האבען פערשטאנען, אז איצט איז דער יודישער מאטראז א מעכטיגע פערזענליכקייט ביי די מענשענפרעסער און ער וועט זיי ראטעווען.

אזוי איז טאקע געווען. מיט פערשידענע צייכענס האט סידני געבעטען ביי די ווילדע, אז מען זאל זיינע קאמעראדען נישט טשעפען און זיי זאלען אויך בעפרייען דעם דארען ענגלענדער, וועלכען מען האט אוועקגעשיקט אויף פאשע. זיין וואונש איז באלד ערפילט געווארן. דער דארער ענגלענדער איז געווען נאך דארער ווי פריהער, כאטש ווי ער האט דערצעהלט, האט מען איהם עטליכע מאל אין טאג געשטופט פלייש אין מויל אריין. אזוי ווי ער האט פערשטאנען, אז דאס איז מענשען־פלייש און אפשר טאקע דאס פלייש פון זיין אומגליקליכער מאנשאפט, האט ער עס באלד אויסגעבראכען. אזוי ארום איז ער נאך דארער געווארן.

די בעפרייטע מיטגלידער פון דער עקספע־דיציע האבען צוריקבעקראגען זייערע וואפען, וואס מען האט פריהער גענומען ביי זיי צוגענומען און זיי האבען געשאסן מיגעל און פערשידענע חיות. דערמיט האבען זיי זיך ערנערט דארט מעהלען אויך נישט אלערליי פרוכטען, האט זיי קיין עסען נישט געפעהלט. די ווילדע האבען זיך איצט בעצויגען מיט'ן גרעסטען רעספעקט צו זיי, נאר סידני האט נאכאמאל און ווידעראמאל געמוזט בעווייזען זיינע קונצען און יעדעס מאל זענען די ווילדע אריין אין דער גרעסטער בעגייסטערונג, גלייך זיי וואלטען די קונצען געזעהן צום ער־שטען מאל...

עס זענען אריבערגעלאפען דריי חדשים. דער אלטער קעניג (ער איז שוין אלט געווען ארום הונדערט יאהר) פון די מענשענפרעסער איז געשטארבען. די ווילדע האבען דאמאלט בעשטימט סידני'ן, דעם יודישען מאטראז, אלס זייער „קע־ניג". קיין וועג צו אנטלויפען פון דארט איז נישט געווען. אזא זאך וואלט געווען געפעהרליך, ווייל די ווילדע זענען בעשטאנען דערויף, אז זיי זאלען דארט בלייבען. נאר אזוי שנעל ווי סידני איז געווארען דער קעניג, האט ער ערקלערט, אבי־סעל אויף שטים־לשון און אביסעל אויף דער שפראך פון די ווילדע, פון וועלכע ער האט שוין געהאט זיך אויסגעלערענט א צעהנדליג ווערטער, דאס ער מוז די אנדערע אוועקשיקען צוריק אהיים.

זיין האפנונג איז געווען, דאס אזוי שנעל ווי זיי וועלען גרייכען א ציוויליזירטען ישוב, וועלען זיי מעלדען וועגען איהם און ענגלישע סאל־דאטען וועלען קומען איהם בעפרייען. אבער זיין האפענונג איז נישט פערווירקליכט געווארען. ביז דעם היינטיגען טאג ווייסט מען נישט וואו ראַ־בערט ווייל מיט זיין פרוי, זוהן און פריינד זענען אהינגעקומען. וואהרשיינליך זענען זיי פערפאלען געווארען ערגעץ אין דזשאנגעל, וואו זיי האבען פערבלאנדזשעט און ווילדע חיות האבען זיי צו־ריסען. דאס איז געווען מיט צעהן יאהר צוריק.

ערשט אין א יאהר ארום האט מען זיך דערמאנט אן דער עקספעדיציע. קרובים אין ענג־לאנד האבען זיך דערמאנט וועגען זיי און כאטש ווייל האט זיי, פאר'ן אפפאהרען, געזאגט, דאס ער לאזט זיך אוועק אויף צוויי יאהר, זענען זיי געווען אומרוהיג און געמאלדען דער מיליטערי־שער סטאנציע אויף דעם לעצטען ציוויליזירטען פאסטען אין ניו־גווינעא. מען האט ארויסגעשיקט א גרופע סאלדאטען זיי זוכען און זיי האבען ווירקליך געגרייכט די געגענד וואו סידני איז איצט געווען קעניג. אבער סידני האט זיי דער־צעהלט דאס ווייל מיט זיינע לייט זענען אוועק נאך מיט א יאהר פריהער און וואס אנבעלאנגט איהם, האט ער זיך שוין צוגעוואוינט צו די ווילד־דע און ער וויל מיט זיי בלייבען.

די סאלדאטען זענען צוריק אוועק און סידני איז געבליבען צווישען די ווילדע אלס אבסאלוטער קעניג... נישט נאר קעניג איז ער געווען — ער איז פאקטיש געווען א גאט ביי זיי. זיי האבען זיך צו איהם געבוקט און געטאנצט ארום איהם. זיין יעדער וואונש איז געווען הייליג און ער האט אנגעווענדעט אלע כוחות זיי צו פערשטעהען צו געבען, אז עס איז נישט רעכט זיך צו קאר־מענען מיט מענשליכע פלייש. דער יודישער יונ־גערמאן האט אין דעם זין א סך אויפגעטון, אבער עס זענען נאך פערהאן געווען שבטים אין יענע געגענדען, וואס עסען מענשליכע פלייש. אין פער־לויף פון די צעהן יאהר, וואס סידני האט דארט געהערשט, איז עטליכע מאל געקומען צו מלחמות צווישען זיין שבט און אנדערע מענשענפרעסע־רישע שבטים. זיין שבט האט זיך נישט געקענט בעהערשען און אפגעבראטען די געפאנגענע, וואס זיי האבען גענומען פון אנדערע שבטים, ווייל די אנדערע שבטים זענען זיך אויך אזוי בעגאנגען מיט די געפאנגענע פון סידני'ס שבט. סידני האט נישט געוואלט צו ווייט געהן, מורא האבענדיג צו פערלירען זיין איינפלוס אויף די מענשענפרעסער און ער האט זיי ערלויבט צו בראטען און אויפ־עסען די געפאנגענע פון אנדערע שבטים, אבער מיט'ן בעדינג, אז אין פרידליכע צייטען זאלען זיי נישט כאפען קיין מענשען און נישט עסען קיין מענשען־פלייש.

אט אזוי האט דער יודישער מאטראז סידני מאריבעל געהערשט צעהן יאהר איבער א שבט מענשענפרעסער אין ניו־גווינעא.

נישט לאנג צוריק איז געקומען אין יענע געגענדען הייראם ווינסטאן, וועלכען מיר האבען דערמאנט אין אנהויב פון דער געשיכטע. געקומען אהין איז ער מיט עטליכע פון זיינע פריינד, ווייל זייענדיג אויף די פאסיפישע אינזלען, האט ער זיך אנגעהערט מיט מעשיות, אז א ווייסער יונגער־מאן איז דער „טשיף" פון א שבט מענשענפרעסער און ער האט בעשלאסען אליין אויסצוגעפינען, אויב דאס איז אמת.

סידני האט דעם רייזענדען געגעבען א גרויסע אויפנאמע און דאן האט דער קאפיטאן צוגערעדט דעם יודישען מאטראז, אז ער זאל מיט איהם מיטגעהן און פערלאזען די מענשענפרעסער. סידני האט דאס מאל געפאלגט.

סידני איז, ווי געזאגט, איצט אלט 35 יאהר. ער פערזיכערט, אז די מענשענפרעסער בעזיצען א סך גוטע מעלות און פיינע זיטען. עסען מענשען־פלייש איז ביי זיי אזא נאטירליכע זאך ווי ביי אונז צו עסען דאס פלייש פון בהמות. אבער מען קאן זיי דערפון אפגעוואוינען. כאטש דאס קומט אן זעהר שווער.

(סוף.)

לכבוד חנוכה
עמפפעהלט
דעם גרעסטען אויסוואהל פון
אלערליי
פערפומען
אין־ און אויסלענדישע
ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק
די מאדערנסטע פערפומעריע
J. DRUKIER
5 Zawadzka 5, tel. 175-92.
פאר אנגראסיסטען ספעציעלער ראבאט!
הורט און דעטייל! קאנקורענץ־פרייזען!

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקה
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 ביינטאג.

ארץ יא, אבער דאס נישט!...
ערצעהלונג נאכ'ן פראנצויזישען פון נ. פערלמאן

לעאן און זיין ווייבעל בערטא זענען געזעסען אין זייער עס־צימער ביים טיש, וואס האט גע־בלאנקט מיט זילבערוואַרג, ווייסצייג און קרישטאל.

בערטא, א יונגע און אפילו א גאנץ שעהנע, אבער א שטילע און אהן קאליר, האט אפגעווארט, ביז דאס דינסטמיידעל האט דערלאנגט צום טיש די [illegible], און א זאג געטון צום מאן:

— לעאן, איך האב היינט ערהאלטען א בריף פון מיין קוזינקע.

לעאן, א שעהנער, טונקעלער יונג, פון דעם מין, וואס איז אן אידעאל אי בעטעלעריש, האט אויפגעהויבען די אויגען פון טעלער.

— פון וועלכען קוזינקע? האט ער געפרעגט.

— פון מיין קוזינקע בלאנש. איך האב דיר שוין געהאט דערצעהלט וועגען איהר. זי האט זיך אויפגעצויגען אינאיינעם מיט מיר. זי איז געווען א יתומה, אהן מיטלען, האבען מיינע עלטערן זי אויפגענומען ווי א טאכטער. אראפטיייט און אויפגע־צויגען, ווי אן אייגען קינד. זי האט חתונה געהאט א פאר מאנאטען פאר אונז. דער מאן האט זי אוועקגעפיהרט אין דער פראווינץ. עס איז שוין אריבער זעקס יאהר, אז מיר האבען זיך נישט גע־זעהן.

— און וואס ווייטער? — האט לעאן געפרעגט אומגעדולדיג.

— איצט האט פאסירט מיט איהר א שרעק־ליכע זאך, — האט בערטא דערצעהלט ווייטער. — דער מאן איהרער האט זיך פערפלאנטערט אין זיינע געשעפטען. ער האט פערלאָרען פרעמד געלד און [illegible] פלוצלינג געשטארבען.

— [illegible] בעגאנגען זעלבסטמארד, [illegible]

האט מורא געהאט, אז מען זאל איהם נישט אַר־רעסטירען?

— בלאנש שרייבט עס מיר נישט. אבער איך בין זיכער, אז אזוי איז עס. די אומגליקליכע בלאנש געפינט זיך איצט איינע אליין, אהן מיטלען צום לעבען, צווישען מענשען, וואס קוקען קרום אויף איהר.

— נו, יא, מענשען האבען נישט איבריג ליב, אז מען נעמט ביי זיי צו געלד.

— אבער בלאנש איז גאט די נשמה שולדיג, און איהר לאגע איז א פערצווייפעלטע. זי פרעגט זיך אן ביי מיר, צי קאן איך דא נישט געפינען פאר איהר קיין שטעלע, פערשטעה, לעאן, אז איך קאן זי נישט פערלאזען. איך וויל איהר איצט העלפען, פונקט ווי מיינע עלטערן האבען איהר אמאל גע־האלפען. איך וועל אויסטון א גוטע זאך, מיר האבען זיך בײדע זעהר ליב געהאט. דאס איינציגע קינד איז מיר געווען אזוי איבערגעגעבען, אזוי ווי ביי אונז איז נישטא קיין פלאץ פאר איהר, וועל איך דינגען פאר איהר א שטוב נישט ווייט פון אונז און וועל איהר שרייבען, אז זי זאל קומען. די ערשטע טעג וועט זי עסען מיט אונז.

— און וואס פאר א שטעלע רעכענסטו פאר איהר צו קריגען? — האט לעאן א פרעג געטון.

— דערמיט פערלאז איך זיך שוין אויף דיר. דו מיט דיינע פערבינדונגען... אפשר טאקע ביי דיר? איך ווייס, אז בלאנש האט ארויסגעהאלפען איהר מאן אין זיינע געשעפטען. זי איז געווען זיין סעקרעטארין.

— מיין טייערע בערטא, — האט לעאן ארויס־געזאגט מיט ברייטקייט, — ווייסט דאך, אז איך וועל זיך קיינמאל נישט אפזאגען צו טאן א גוטע זאך...

ער איז ענטשוויגען געוואָרען א ווײלע. דער־נאך האט ער געפרעגט:

— איז זי א שעהנע?

און באלד האט ער צוגעגעבען:

— איך פרעג עס דיך, פערשטעהסט, אום צו וויסען, צי וועלען מיר זי קאנען אין א צייט אַרום חתונה מאכען.

— דאס קאן אויך זיין, אפשר שפעטער... יא, זי איז זעהר א שעהנע: ברונעט, שלאנק, מיט שעהנע אויגען, מעג איך איהר, הייסט עס, שרייבען, אז זי קאן זיך פערלאזען אויף אונז?

— יא, — האט לעאן בעשטעטיגט מיט פעסט קייט.

ער האט גענומען רעדען וועגען אנדערע זא־כען. דער געדאנק זיינער האט זיך אבער אלץ אריינגעכאפט נייגעריגקייט איבער דער פרוי'ס קו־זינקע מיט וועלכער ער וועט זיך אייניכען בעקע־נען ער האט געפרובט זיך פארשטעלען, ווי אזוי זי זעהט אויס: „ברונעט, שלאנק, מיט שעהנע אויגען". און איהר נאמען: „בלאנש", לעאן האט געהאט א גוסט פאר שעהנע פרויען־נעמען. ער האט גע־פונען א רייץ אין זייער צארטען קלאנג, און ווידער האט קיין איינע פון די פיל פרויען, וואס ער האט געהאט געוואונען פאר זיך, נישט געהייסען בלאנש. דער נאמען האט אויסגעפעהלט אין זיין קאלעקציע.

לעאן האט נישט געצווייפעלט, אז עס וועט איהם אויך געראטען צו געווינען גאר שנעל דאס הארץ פון אט דער בלאנש. און נישט דערפאר האט ער גערעכענט צו געווינען איהר הארץ, ווייל זי האט געדארפט אנקומען צו איהם, — אגא גראבער גע־דאנק איז געווען ווייט פון איהם. — ער האט פשוט זיך פערלאזען אויף זיינע מעלות פון א מאן, וואס ווייסט, ווי צו „נעמען" א פרוי. איהער ער האט זיך געהאט געקענט מיט בערטא'ן, האט לעאן זיך גע־ליבט מיט שעהנע, יונגע פרויען, וואס האבען שטארק געשמייכעלט זיין זעלבסט־ליבע פון א יונ־גען בחור. ווען בערטא איז געווארען זיין פרוי,

האט ער גאר גיך גענומען ווייטער זוכען די ליבע פון אנדערע פרויען, גלויבענדיג אויפריכטיג, אז א מאן, ווי ער, איז נישט בעשאפען געווארען צו זיין א געטרייער מאן. דאך האט ער פערשטאנען, אויף זיין שטייגער, די פליכטען פון א פערהייראטען מאן. ער האט, אמת, זיך נישט אפגעשטעלט צו נאר־רען זיין פרוי, ווען די גוטע געלעגענהייט האט זיך נאר געמאכט, ער איז אבער געווען שטארק אויסגע־היט, אז בערטא זאל דערפון גאר נישט וויסען, אז זי זאל נישט ליידען און נישט ווערען איפערזיכ־טיג. זי איז געווען זיין פרוי, ער האט זי אויסגע־קליבען פון אלע אנדערע פרויען צו טראגען זיין נאמען, צו טיילען מיט איהם זיין לעבען, און זי האט געמאכט זיין גליקליך. ער האט געהאט זעהר פיל איינזעהען מיט זיין שטילער, איידעלער בערטאַן.

לעאן איז נישט געווען ענטוישט, ווען ער האט דערזעהן פאר זיך בערטא'ס קוזינקע. אין איהר שווארצען טרויער קלייד, וואס האט איהר זעהר גע־פאסט. האט בלאנש זיך ארויסגעוויזען צו זיין גאר א שעהן ווייבעל. עס איז געווען אין איהר א שטיל־קייט און צוריקגעהאלטענקייט, א שעהנקייט, וואס האט געהאט אין זיך עפעס א סוד. לעאן איז געווען גאר בעצויבערט.

ער האט געקראגען פאר איהר א גוטע שטעלע אין א גרויסען עקספארט־געשעפט. צו זיך האט ער זי נישט געוואלט אריינגעמען, אום נישט אריינצופאר־לען אין לייטישע מיילער. זי האט איהם בעדאנקט פאר זיין גוטסקייט מיט א פאר הארציגע ווערטער, וואס זי האט שטיל ארויסגעזאגט. און מיט דעם דאנקבארען בליק פון איהרע שווארצע אויגען, וואס זי האט אנגעשטעלט אויף איהם, אבער לעאן האט א חוץ דאנקבארקייט, געלייענט אין איהר בליק בעוואונדערונג און אפילו ליבע.

„זי איז פערליבט אין מיר! — האט ער גע־טראכט מיט שטאלץ, — זי איז וואונדערליך"...

(סוף מארגען)

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
כה
27
כסלו תרצ"ג

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.44
זון-אונטערגאנג 3.26

געהיימנישען פון קארטעל ז.ז.פ.

היינט זאל פערענדיגט ווערען די אויספארשונג וועגען דעם באמבען-אויפרייס ביי דער וואיעוואדזטווע

(2) לויט ווי עס איז צו דריגגען פון ביי-איציגע פאליציי-קאמוניקאטען -- האט די אויס-פארשונג אין דעם ענין קוטשאק געבראכט רעזוע-לאציע-רעזולטאטען.

מען איז זיך משער, אז דער פראצעס, וואס וועט אוודאי פארקומען אין דער צווייטער העלפט יאנואר, וועט אוודאי ברענגען מיט זיך א סך סענ-סאציאנעלען מאטעריאל.

לויט אינפארמאציעס פון פאקטארען, וועלכע אריענטירען זיך אויסגעצייכענט אין די פערהעל-טענישען פונ'ם קארטעל ז.ז.פ. און פון דער רעכ-טער נ.פ.ר.-ישער ארגאניזאציע, זאל די פארטיי האבען דיספאנירט מיט א באיובקע אין בעשטאנד פון א צוהנדליג, ארער עטליכע צוהנדליג מאן — די אזוי-גערופענע „קוטשאקס גוואַרדיע".

אינטערעסאנט איז, צ. א. דער פרט, וואס קוטשאקס „רעכטע האנד", יאן זשעזעלסקי האט געהאט א שם פאר א סאלידען, רוהיגען און זעהר לייטישען מענשען. אזוי אויך — אנדערע זיינע מקורבים.

און ווי אזוי דאס טאקע האט זיך געבונדען מיט'ן אדורכפיהרען רויב-אנפאלען, בלייבט א קשיא.

משמעות, אז קוטשאק גופא איז א שטאר-קע פערזענליכקייט, וואס טראץ זיין קנאפער ביל-דונג און אינטעליגענץ, האט ער געהאט דעם כוח אויסצואיבען אויף זיי א גרויסען דרוק.

א טשיקאווער זאך איז דער פרט, וואס קוט-שאק האט זיך יאהרען-לאנג געפארבט זיינע גע-דיכטע קאשטאנען-האר אויף שווארץ...

חוץ דער רייה פערשידענע „יוטאים" זיינע, זאל קוטשאק אויך האבען אויפ'ן געוויסען זיין אנטייל אין אנ/אויסטע-לישען אינצידענט. ער איז נעמליך פערמישט געווען אין אנ'אפע'ע בנוגע דעם ווילקירליכען דערשיסען דעם „שעריזשאנט ז. פ. בעבען א „ביילין, הייזעל" אין ווילנע, אין יאהר 1920, נאך דער מלחמה מיט די באלשעוויקעס. אין שייכות מיט דער דאזיגער „אפערע" איז קוטשאק אלס סאניטאר-פלוטאנאווי געזעצען מיט נאך עט-ליכע אונטער-אפיצירען, וואס זענען פער'משפט גע-

וואָרען פאר'ן דערשיסען דעם סעריזשאנט, אויף א לענגערען טערמין טורמע.

היינט זאל די אויספארשונג וועגען דעם באמבען-ענין, געגען קוטשאקען און זיינע חברים פער-ענדיגט ווערען.

די אויספארשונג האט די פאליציי-מאכט, טראץ דעם יום-טוב, געפיהרט אהן איבעררייס.

גלייכצייטיג ווערט אויך אין א פערשנעלער-טען טעמפא געפיהרט די אויספארשונג וועגען דעם אנ-פאל אויפ'ן קאסירער פון „דער קאראלעווער מאנופאקטור".

200.000 זלאטעס אויף הילף פאר די סעזאן-ארבייטער

(א) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האט די וואיע-וואדזטווע, נאך פאר יורינאכטען בעקומען פונ'ם מיניסטעריום פאר עפענטליכער שוץ, אנ'אסיגנא-טע אויף 200,000 זל., וואס זאלען פערוועגדעט ווערען אויפ'ן אויסצאהלען אונטערשטיצונגען די ארבייטסלאזע סעזאנאוויצעס — אנשטאט דער גע-זעצליכער הילף.

דער דאזיגער פאנד וועט איבערגעגעבען ווע-רען דעם מאגיסטראט, וועלכער וועט אדורכפיהרען די אויסצאהלונג.

היינט און מארגען וועט פארקומען די רע-גיסטראציע פון די סעזאנאוויצעס און דאקומענטאציע, וואהרשיינליך, וועט זיך שוין אנהויבען די אויס-צאהלונג.

די גריפע-עפידעמיע
בושעוועט שטארק אין דער לעצטער וואך

(2) אין דער לעצטער פאר-חנא-וואך האט די קראנקען-קאסע פערנאטירט אין לאדז עטליכע טויזענד ערקראנקונגען אויף גריפע.

אויך דער מאגיסטראט (אפטיילונג פאר גע-זעלשאפטליכער שוץ) האט פערנאטירט א סך פאלען פון קראנק-ווערען אויף גריפע ביי די ארבייטסלאזע.

נאך 700 ארבייטער
ווערען צוריק אנגענומען ביי „שייבלער און גראהמאן"

(3) אויף די פאבריקען פון „שייבלער און גראהמאן" איז אויסגעקלעבט געווארען א מודעה צו די ארבייטער, אז לויט א נאמענטליכער רשימה זאלען זיי אין דער פערזאן, זיך שטעלען צו דער ארבייט, דינסטאג ד. 27 ד. ח.

מארגענדיגע חנוכה-פייערונג אין דער סינאגאגע

ווי עס איז געוועזען פאראויסצוזעהען האט די מארגענדיגע חנוכה-פייערינג אין דער סינאגאגע ארויסגערופען א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג. און דאס איז נאטירליך, ווען עס קומט אזא קאנ-טאר-קינסטלער ווי ישראל אלטער, וועלכער האט אלטזייענדיג קוים 23 יאהר, פערנומען דאס ארט פון אזא בעריהמטען קאנטאר ווי. בעססער אין וויען און באלד דערנאך איז ער געווארען אנגאזשירט קיין האנאווער, וואו ער פערנעמט דעם פאסטען אין גרעסטען טעמפעל זייט עטליכע יאהר, מיט דעם גרעסטען ערפאלג.

דער קינסטלער איז אויך שוין די לעצטע יאהרען אויפגעטרעטען אין די גרעסטע שטעט פון אמעריקא און אייראפא, וואו ער האט איבעראל געזונגען ביי איבערפולטע הייזער און געהאט דעם גרעסטען בייפאל.

D—ski

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) מארגען, מיטוואך, דעם 28. ד. ח. 8 א זייגער אינדערפריה הויבט אן אין לאקאל, אויף קאשטשושקי 21 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז – שטאט 2.

עס בעדארפען זיך צו מעלדען די פאבא-ראווצעס פון יאהרגאנג 1911 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לפת עתה נישט צוגעשטעלט צו מיליטער-איבערזיכט, נישט רעגולירט זייער מילי-טער-פליכט און וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט.

פאבאראווצעס פון יאהר 1912
רשימה וועט אויסגעלעגט ווערען אין מאגיסטראט

די מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז פון 1 – 15 יאנואר 1933 וועט אין דער דערמאנטער ביורא, (זאוואדזקא 11, פאנ-סטער 6) אויסגעלעגט זיין די רשימה מיט די נע-מען פון יאהרגאנג 1912.

אויב ס'וועט געפונען ווערען עפעס אנ'אונ-פינקטליכקייט אין דער רשימה, דארף מען זיך באלד ווענדען וועגען אנ'אויסבעסערונג. דערביי דארף מען צושטעלען די געהעריגע דאקומענטען.

פאדערונג פון דער האנדעלס-קאמער צו דער קראנקען-קאסע

דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האט זיך דעם 13 מאי ד. י, נ. ר. 4396/30 ארויסגעזאגט, אז די קראנקען-קאסע האבען אין דער צייט פון 1924 יאהר ביז'ן 1931 געדארפט נעמען 6 פראצ. קאסטען א יאהר אנשטאט 24 פראצ.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם, ווי מ'טיילט אונז מיט פון צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, האט זיך די לאדזער האנדעלס-קאמער געווענדעט צו דער לאדזער קראנקען-קאסע, אז די פראצענטער, וואס זי האט גענומען מעהר די גאנצע יאהרען זאלען פערעכענט ווערען אויפ'ן מאנאטס-אפצאהל פון יעדער פירמע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש, קאשטשעלני פלאץ 10; כא-רעמוזא, פאמארסקא 12; מילער, פיעטריקאווער 46; עפשטיין, פיעטריקאווער 225; גארטשיצקי, פושע-יאזד 59; אנטאניעוויטש, פאביאניצקא 50.

א רוהיגער חגא

(2) די פערגאנגענע ווייגאכטס-טעג זענען אדורך אונטערן צייכען פון פרידליכער רוהיגקייט. חוץ א קליינער צאהל שיכורים-אוואנטורעס און געשלעגען – איז געווען אין שטאט שטיל.

די לעצטע 5 טעג
צום אויסקויפען פאטענטען

(א) אין שייכות מיט דער פעראָרדנונג, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דער לאדזער פינאנץ-קאמער, מכוח'ן אדורכפיהרען פונ'ם 2 יאנואר אן א גענויע קאנטראלע פון אלע אונטערנעהמונגען – איז איבערגעבליבען קוים 5 טאג אויף אויסצוקוי-פען פאטענטען אהן שטראפען און פראצענטער פאר'ן נישט אויסקויפען די פאטענטען צום טערמין נאך דעם דאזיגען טערמין, וועלען די איי-נהאבער פון אונטערנעהמונגען, וואס וועלען נעפיהרט ווערען אהן א געהעריגען פאטענט – מוזען בע-צאהלען 20 מאל אזויפיל, און חוץ מזה – שטראף און פראצענטער פאר'ן אפשלעפען.

איבערגעפאהרען פון אנ'אויטא

(א) אויף נאוואמיעסקא, לעם נומער 19 האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען די 49-יאהריגע רבקה קאן, פון פאלנאצנא 11.

זי איז שטארק צוקאליעטשעט געווארען, און פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

דער שאפער טאדעאוש קאוואלסקי איז צוגע-צויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

„המלצות" אויף סערטיפיקאטען

אין ארץ-ישראל-אמט זענען דערהאלטען געווארען „המלצות" אויף סערטיפיקאטען פון קרובים אין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען:

פאקולא רייזעל, ראבינאוויטש שייגדל זיסל, צוויקעלסקא דבורה.

די דערמאהנטע דארפען זיך ווענדען אין פאלעסטינא-אמט שרודמייסקא 29 פון 10 ביז 1 פארט. ווענען ערלעדיגען די נויטיגע פארמאליטעטן.

פיהרען האנדעלס-ביכער
צו דארף די דריטע און פירטע קאטעגאריע

ווי מ'טיילט אונז מיט פון צענטראלען קליינ-הענדלער-פעראיין האט דער פערבאנד פון די האנ-דעלס-קאמערן אויסגעארבייט א פראיעקט, וועלכער נארמירט די פראגע ווער און ווי אזוי זאל ווערען געפיהרט האנדעלס-ביכער. לויט דעם פראיעקט וועלען דארפען פיהרען ביכער אונטערנעהמונגען, וואס בעזיצען I–IV קאט. ארבייטס-פאטענטען און I–II האנדעלס-פאטענטען. גלייכצייטיג האט זיך דער פערבאנד פון האנדעלס-קאמערן אין פוילען, געווענדען צום פינאנץ-מיניסטעריום, אז ביז צום בעשטעטיגען דעם אויבענדערמאהנטען אוסטאוו זאל מען נישט קוועסטיאנירען דעם פאקט פון נישט פיהרען האנדעלס-ביכער דורך די אונטערנעהמונגען, וועלכע לויט'ן דערמאהנטען פראיעקט וועלען נישט אינטערעסירען דעם פליכט פון פיהרען ביכער, ד.ה. VIII–V קאט. ארבייטס-פאטענטען און III–IV האנדעלס-פאטענטען.

ווי מ'גיט אונז איבער פון צענטראלען קליינ-הענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, הערשט צווישען די מאסנעבענדע קרייזען די איבערצייגונג, אז III און IV קאט. וועלען נישט דארפען פיהרען האנדעלס-ביכער.

יודיש טעאטער
„סקאלא"
שרודמיעסקא 15, טעל. 232-33

דער גרעסטער סוקצעס!
אלע זענען ענטציקט!
יעדען טאג אויספערקויפט!
100-טער מענשען
געהען אוועק אהן בילעטען!

די בעריהמטע ארטיסטין
מאלי
פיקון
דער בעריהמטער ארטיסט-זינגער
הערמאן
פעניגשטיין
צוזאמען מיטן גאנצען אנסאמבל
היינט! דינסטאג 9 אווענר היינט!
די הערליכע אפערעטע צום 5-טן מאל
דאס ציגיינער-מיידעל
כאר! באלעט!
הערליכע אויסשטאטונג!

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערושער 26

היינט און פאלג. טעג!
דאפעלטער פראגראם!
1) מעכטיגע ערטישע דראמע א. נ.:
אין דאקטאר'ס קאבינעט
אין דער הויפט-ראלע:
Warner Baxter
2) „פרימאבאלערינא"
(ווייסע נעכט)
דאס בילד שפיגעלט אפ דאס לעבען
און רעגלאנר פון די צארישע צייטען.
אין די הויפט-ראלען:
Laura la Plante, Michał Wawicz.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג;
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

קאמעראל-און קליינ-קונסט-טעאטער
„אראראט"
קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן. אל. 1-טער מאי 2.

לעצטע 2 טעג! היינט, דינסטאג, אנהויב 9.45 אוונט
הנחה-פרייזען פון 49 ביז 99 גראשען ערשטע רייה

אין פינטשעווער טאג שוין
פראגראם: 1) פראלאג; 2) ווי אזוי געהט דער ניגון; 3) א זיס לעבען; 4) דער חזן פון באנאפאל; 5) טאנגא; 6) קינדער-שפיל; 7) געקאקען-געקלאנג; 8) וקבצנו יחד... 9) טאנץ; 10) פארטענצערין; 11) ביים פארקאן; 12) כל-בו-באיס; 13) צרות פון יא-יא (מאנאלאג); 14) אפגעשפילט א טעאטער; 15) אין פינטשעוור טאג שוין... (פינאל)

טעקסטן: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, מונקעלער, לוסטיגער פעסימיסט.
מוזיק—קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטום און א. הענדלער.
קינסטל. טאנץ-קווארטעט. ארקעסטער אונטער פערזענליכער אנפ. פון דוד בייגעלמאן.
קורצליך פרעמיערע: „אנ'אקס פאר א גראשן"

דער קהלה-ביודזשעט

איז נעכטען בעטראכט געווארן דורך דעם קהלה-ראט

איינדרוקען

די נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט איז בעשטימט געווארען אויף פינף א זייגער. ס'איז שוין זעקס און מ'זעהט נאך זעהר ווייניג ראטמענער, הגם די פערזאנטע-עסירונג האט גע אַפ זיין א גרויסע. די נעכטיגע זיצונג האט דאך געדאַרפט זיין די וויכטיגסטע אין גאַנצען יאהר, ווייל אויף איהר האט געדאַרפט אנגענומען צו ווערען דער ביודזשעט ד.ה. דער גאַנצער טעטיגקייטס-פלאן אויפ'ן קומענדיגען יאהר.

די שוואכע פעראינטערעסירונג האט מען אבער געקענט פערשטייען דעריבער ווי וואס נעכטען האט זיך אין „נייעם פאלקסבלאט" בעוויזען די ידיעה, אז די ציוניסטישע פרנסים וועלען נישט אנטיילנעהמען אין די ביודזשעט-זיצונגען פון קהלה-ראט. מיט דעם דאזיגען בעשלוס פון דער ציוניסטישער קהלה פראקציע איז אויעקגענומען געוואָרען דער רוקען-ביין פון דער אפאזיציע און אפשר איז די גריפע שולדיג, וואס די פרנסים זענען אזוי ווייניג געווען פערטרעטען...

פון דער אומפארטייאישער פראקציע איז געקומען נאר ה' וואוידיסלאַווסקי, וועלכען מ'האלט אין זיין ריכטונג נאר א דעוערטיר. דער פערטרעטער פון זעהר אזוי-גערופענער ווירטשאַפטליכער גרופע ה' יוליוש לעווענשטיין וועלכער האט קיין דעקלאראציע אפילו נישט אפגעגעבען, אין אויך דאסמאל נישט געקומען, געווים דעריבער, ווייל ער האט נישט געוואלט אַרויסזאגען זיין פאליטישען אני מאמין.

די ראָל פון דער אפאזיציע האבען דאסמאל איבערגענומען די פאלקיסטען און די „פועלי אגודת ישראל", די לעצטע האבען נאר געמאכט דעם אנשטעל פון אפאזיציע. די זיצונג איז געווען רייך אין אינטערעסאנטע מאמענטען און דאך איז זי צום סוף געפיהרט געוואָרען ביי קוים 10 פרנסים.

די זיצונג

די זיצונג ווערט געעפענט דורכ'ן פרעזעס פון ראט ליבערמאן, וועלכער גיט איבער, אז די פאלקיסטישע פראקציע האט איינגעטראגען פאלגענדען דרינגענדען פארשלאג ווענען

די לעמבערגער געשעהענישען

ווידער האבען זיך איבערגעחזרט די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין לעמבערג די עקסצעסען דארפען אנגענומען פארמען וועלכע ברענגען אונז אין זכרון די טרויעריגסטע צייטען.

ווי עס זעהט אויס איז די לאקאלע מאכט נישט ארויסגעטראטען געגען די פאגראמשטשיקעס מיט דער געהעריגער ענערגיע, אזוי, אז דאס האט גורם געווען דערצו אז די עקסצעסען האבען אנגענומען אזעלכע ברייטע און שארפע פארמען.

די יודישע בעפעלקערונג, ווי פערשטעט'ס און אויסגעבראכט צוליב דעם כראנישען כאראקטער פון די אקאדעמיקער עקסצעסען פאדערען פון דער קאמם:

צו בעשאפען אזעלכע בעדינגונגען און אנווענדען אזעלכע ראדיקאלע מיטלען, כדי איין מאל פאר אלעמען א סוף צו מאכען צו די עקסצעסען, וועלכע ווידערהאלען זיך כסדר אין די לעצטע יאהרען, און ווי געהעריג פערזיכערען דער יודישער בעפעלקערונג און איבערהויפט דער יודישער שטודירענדער יוגענד, די מעגליכקייט צו פערטיידיגען דאס לעבען, כבוד, פערמעגען, און דאס רעכט צו שטודירען.

דאן לייענט דער פרעזעס אדורך דעם ענטפער פון דער קהלה-פערוואלטונג אויף דער אנפראגע פון פרנס אהרן ווייצמאן מכוח דעם וואס אין דער גמילות-חסדים-קאסע געפינען זיך פראטעסטירטע וועקסלען מיט זשיראס פון פערוואלטונגס-מיטגלידער, וועלכע ווערען נישט אויפגעמאהנט. אין ענטפער ווערט געזאגט, אז ס'געפינען זיך אין דער קאסע פראטעסטירטע וועקסלען מיט א זשירא פון א פערוואלטונגס-מיטגליד, אויף א סומע פון 282 זל. פון דעם האט דער דאזיגער שוין בעצאהלט הונדערט זל. דעם רעשט וועט ער בעצאהלען אין די נאהענטסטע טעג.

פרנס כארי פרעגט פארוואס ס'איז נישט רעאליזירט געווארען די פאזיציע פון סטיפענדיעס.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אז די דאזיגע פאזיציע איז רעאליזירט געוואָרען אין דערוועלכער פערהעלטניש וואס אלע אנדערע.

נאכדעם, ווי ס'ווערען בעשטעטיגט נאך עטליכע מיטגלידער אין דער קאמיסיע אויסצומעסטען דעם עטאט און ס'ווערט אנגענומען דער רעגולאמין פאר די ביודזשעט-זיצונגען האלט פרעזעס מינצבערג א

צוויי-שעהדיגע עקספאזע

וועגען ביודזשעט, אין וועלכער ער זאגט צווישען אנדערען:

כ'מוז מודה זיין, אז כאָן קיינמאל בין איך נישט צוגעטרעטען צו קיין ביודזשעט מיט א בעאונרוהיגונג ווי דאסמאל, דאס איז בעאונרוהיגונג וועגען גורל פון דער יודישער קהלה אין לאדז, נישט דערפאר ווייל די צונויפשטעלונג פון בודזשעט איז נישט קיין גוטער, לויט דער איבערצייגונג פון די רעליגיעזע יודען איז דער ביודזשעט דווקא גוט צונויפגעשטעלט, ס'האנדעלט זיך אבער וועגען דעם שרעקליכען קריזיס, וואס האט ארומגעכאפט די גאנצע וועלט און וואס פרעסט אונז ממילא אינערליך.

פרעזעס מינצבערג זאגט ווייטער אז דער היי-יאהריגער ביודזשעט איז

א נוים-בודזשעט

אלס ניי-געוועהלטע קהלה וואלטען געדאַרפט געמאכט ווערען גרויסצוגיגע פלענער, ס'האט געדארפט אפשר געשאפען ווערען אזא מין „יאטיר-לעטקע", אבער ווער קען אין דער איצטיגער צייט טראכטען וועגען גרויסע דרייסטע פלענער. דאס גליק איז אבער, וואס מיר האבען א פינפיעהריגע ערפאהרונג און מיר האלטען אז די לאדזשער קהלה האט דורך דער צייט צו פערצייכענען הערליכע לייסטונגען. אין דעם מתים-שטיבעל איז, לויט דער מיינונג פון פרעזעס, אריינגעבלאזען געווארען א רוח החיים. טאקע די דאזיגע ערפאהרונג גיט אונז די זיכערקייט אז די אונרוהיגקייט וועט בערואיגט ווערען.

דער הייגטיגער ביודזשעט האט געמוזט פערקלענערט ווערען, דאס איז שוין דער דריטער ביודזשעט, וואס ווערט רעדוצירט, אנדערש קען מען נישט, ווייל מיר לעבען אין א צייט ווען נישט דער אביעקט איז אין די הענד פון מייסטער נאר דער מייסטער איז אין די הענד פון אביעקט, דער פלוס פון היינטיגען ביודזשעט איז אבער דער, וואס די גראנדיעזע ארבייט פון דער לאדזשער קהלה איז אריינגעפאסט געווארען אין ענגע ראהמען.

ווען מען פערגלייכט דעם לאדזשער ביודזשעט מיט הייאיעהריגע ביודזשעטען פון אנדערע גרויסע קהלות (ווארשא, לעמבערג, קראקא) מוז מען פעסטשטעלען, אז

דער לאדזער קהלה-בודזשעט איז א לעבערליכער

לויט דער לעצטער פאלקסצעהלונג זענען אין לאדז פערהאן 212 טויזענד יודישע נפשות און דער גאנצער ביודזשעט בעטרעפט 1.029.000 זלאטעס. אין ווארשא זענען פערהאן 330 טויזענד יודישע נפשות און דער ביודזשעט בעטרעפט 5.186.074 זל. אין לעמבערג — 98628 יודען מיט א ביודזשעט פון 1.860.173 זל.; אין קראקא — 45 טויזענד יודען מיט א ביודזשעט פון 1.060.000 זלאטעס (אין לעמבערג און קראקא האלט אבער די קהלה די שחיטה). ס'קומט אויס, אז אין ווארשא טראגט יעדער יודישער נפש די לאסט פאר דער יודישער קהלה אין דער הויך פון 15 זל. 10 גר.. אין לעמבערג 19.90 זל.; אין קראקא — 24 זל. און אין לאדז נאר 4 זל. מיט 90 גראשען.

דורכשניטליך צאהלט אין ווארשא יעדער עטאט-צאהלער 51 זל. אין לעמבערג 71 זל. אין קראקא 63 זל. און אין לאדז נאר 35 זל. דער פרעזעס קומט צום אויספיהר אז אלע געגנער פון דער איצטיגער מעהרהייט וועלכע רעדען און שרייען אז די לאדזשער קהלה ציהט ארויס דעם מארך פון די ביינער פון דער יודישער בעפעלקערונג איז א בפירושער ליגען.

פרעזעס מינצבערג לייקענט דאן אז דעם פאר-וואורף אז איגענע

מענשען פון דער אגודה ווערען פאוואריזירט ביים אויסמעסטען פון דעם קהלה-עטאט

ער רעכענט אויס אלע מיטגלידער פון דער שאצונגס-קאמיסיע און אפעלירט צו זיי, אז זיי זאלען עפענטליך ערקלערען ווען און וואו איז אימיצער פון איגענע מענשען פאוואריזירט געווארען, אויב די מיטגלידער פון דער קאמיסיע וועלען דאס נישט טון, הייסט דאס אז אויך דער דאזיגער פארוואורף איז ליגען.

די סיבה וואס דער לאדזער קהלה-ביודזשעט איז אזא לעבערליך קליינער זאגט פרעזעס מינצבערג, איז די, וואס די געגנערישע ריכטונגען זענען געגאנגען צו די גרעסערע עטאט-צאהלער און אגיטירט אז זיי זאלען נישט צאהלען קיין עטאט און אפגעבען רעקורסען. צו דער אויפזיכטס - מאכט, (דער פרעזעס נעהמט דערביי פאר א"ערות דעם פרנס י. מ. וואוידיסלאווסקי, וועלכער האט די דאזיגע מעשה דערצעהלט אין דער קהלה), די אויפזיכטס-מאכט פערקלערט שטענדיג דעם עטאט, ווייל זי האט מורא אז מ'וועט אפשוואכען די צאהלונגס-פעהיגקייט פאר מלוכהשע שטייערן. עס זענען פערהאן פאקטען, ווען

מענשען, וועלכע האבען א צעהנדליג הייזער

און הונדערטער טויזענדער דאלארען אויף היפאטעק קען פערקלענערט די אויפזיכטס-מאכט דעם עטאט פון 3000 אויף 500 זלאטעס.

די ציוניסטישע אפאזיציע, האלט דער פרעזעס מינצבערג, איז ענטלאפען און האט נישט געוואלט אפען קעמפען מיט דער מעהרהייט, אין דערוועלבער צייט, דערצעהלט דער פרעזעס, ווייסען די ציוניסטישע דאוארעס צו קומען אינטערוועניר'ען ביי מויש פאלען און אריינפיהרען אין א טעות די קהלה-פערוואלטונג וועגען די צאהלונגס-מעגליכקייטען פון די יורשים.

דער פרעזעס פערזיכערט ווייטער אז אין פערלויף פון צוויי יאהר איז נישט געמאכט געוואָרען קיין איין עקזעקוציע ביי עטאט-צאהלער וואס צאהלען צו פינף און צעהן זלאטעס עטאט. און דווקא די דאזיגע שיכטען האבען געהאט מעהר פערשטענדניש פאר צאהלען דעם קהלה-עטאט ווי די גרויסע פאטענטאטען. וועלכע האבען שטענדיג אנגעווענדט פראטעקציע און געשיקט אדוואקאטען נאר כדי צו פערקלענערן דעם קהלה-עטאט, די קהלה איז פערוואַרפען מיט רעקורסען.

נאך איין סיבה פון דער קנאפער עטאט-סומע איז דאס פעהלען פון ... ע...יער עווידענץ פון דער יודישער בעפעלקע... ס'איז א סברה, אז טויזנ...

דער פערמעגליכע יודען זענען נישט אריינגעצויגען אין די עטאט-ליסטע. פון 212 טויזענד יודישע נפשות געפינען זיך אויף די ליסטעס

קוים 18000 מענשען

ערשט איצט נאך דער לעצטער פאלקס-צעהלונג וועט מען צוטרעטען איינצואָרדנען די דאזיגע עווידענץ-ליסטעס און צו דעם צוועק איז אריינגעשטעלט געוואָרען אין ביודזשעט די ערשטע צעהן טויזענד זלאטעס.

דער פרעזעס מינצבערג געהט דאן איבער צו די הכנסות פון בית-החיים, וועלכע גיבען 186 טויזענד זלאטעס א יאהר און לויבט שטארק די נייע אָרדנונג וואס איז לעצטענס איינגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן בית-החיים אין דער הינזיכט פון קארטאטעקע, ארוממויער'ען און אויפשטעלען שילדלעך אויף די קברים.

דער פרעזעס געהט דאן איבער צו דעם ענין

שחיטה

דער רעדנער איז מודה, אז דאס איז א זעהר וויכטיגער ענין און די אויפזיכטס-מאכט פאדערט אויך דאס פון דער קהלה. די פערוואלטונג קען אבער אזא גראנדיעזע ווערק נישט אדורכפיהרען מאכענדיג בלויז עקספערימענטען, די קהלה מוז אלץ אדורכטראכטען, צוגרייטען און געהען אויף א זיכערען וועג. די קהלה הויבט אן די דאזיגע ארבייט און וועט זי לאנג דאס אבער זיכער דורכפיהרען.

צוטרעטענדיג צו די הוצאות פון ביודזשעט זאגט דער פרעזעס, אז אלס רעליגיעזע מעהרהייט האט מען קודם כל בעפרידיגט די רעליגיעזע בעדערפענישען נאך איצט זענען פערהאן, לויט די רייד פון פרעזעס מינצבערג, אין לאדז ווייניגער מורה-הוראות, ווי פאר דער מלחמה אפילו, מ'קען קריטיקירען דעם איכות פון די לאדזשער רבנים אבער נישט די צאהל. דאך האט די קהלה אין לאדז אויסגעגעבען אויף סאציאלע הילף מעהר ווי אלע אנדערע קהלות אין פוילען.

ס'איז אהן ספק ביי יענע אויפריכטיגען מענשען, אז

לאדז מוז האבען א הויפט-רב

און דער ענין מוז ווי אמשנעלסטען רעאליזירט ווערען. אויב ס'וועט זיך אין דער נאהענטסטער צוקונפט נישט אנגאזשירט ווערען קיין רב פאר לאדז וועט יעדענפאלס צוגענומען ווערען א גענעראל-סעקרעטאר פאר'ן ראבינאט, כדי דארט זאל איינגעפיהרט ווערען ארדנונג. דער פרעזעס געהט דאן אדורך כסדר אלע אינסטיטוציעס פון דער קהלה און גיט אפ א בעריכט פון זייער טעטיגקייט. ער קלער'ט אויף די פראגע וועגען סובסידיעס, וועלכע ווערען איצט אויסגעצאהלט פון די פריהערדיגע יאהרען און דריקט אויס זיין פולסטע אנערקענונג פאר דער ארבייט פון די קהלה-בעאמטע.

איבערגעהענדיג צו דער פאדערונג פון די ציוניסטען, אז די קהלה זאל בעשטימען געוויסע סומען פאר'ן קרן-היסוד, זאגט דער פרעזעס אז

די קהלה דארף דערויף קיין איין גראשען נישט געבען

אמת, די ציוניסטען האבען גרויסע פערדינסטען, וואס זיי האבען געוועקט דאס נאציאנאלע בעוואוסטזיין ביים יודישען פאלק, און פערטיידיגען די אסימילאציע, אבער די ציוניסטען זענען מאריך דעם גלות (?) ארץ ישראל קען זיך בויען געשטיצט נאר אויפ'ן הוה-אויסאַרייטעך, דער פרעזעס בערופט זיך דערביי דערויף, אז דער מזרחיסטישער פרנס וו. זילבערשטיין האט אליין געזאָלט זאגען, אז די „אגודה" האט רעכט ווען זי וויל נישט געבען קיין געלד אויפ'ן קרן-היסוד (דאס בעשטעטיגט ווייטער פרעזעס בערגער), ס'ענטשטעהט א טומעל, פרנס זילבערשטיין שרייט, אז דאס איז א געמיינער ליגען.

אין דער אפוועזענהייט פון פרנס רומקאווסקי האט פרעזעס מינצבערג אויסגענוצט אזא פאקט, דער פרעזעס דערצעהלט אז אין יאהר 1928 האט מען אונטערגעווארפען אין דער קהלה א קינד. דאס קינד איז אפגעגעבען געווארען אין אינטערנאט „העלענובעק", און די קהלה האט דערפאר בעצאהלט. נאך פינף חדשים איז געקומען די מוטער פון דעם קינד, שרה ברוינער, פראנצישקאנער 57 און האט צוריקגענומען דאס קינד. „העלענובעק" האט אבער אין פערלויף פון אנדערהאלבען יאהר גענומען געצאהלט פאר דעם קינד פון דער קהלה. דער פרעזעס האט געהייסען ווייטער צאהלען...

אזוי ווי דאזאר רומקאווסקי איז נישט געווען אנוועזענד אויף דער זיצונג האט ער דערויף נישט געקענט ענטפערען.

צום סוף פון זיין רעדע אפעלירט דער פרעזעס צום קהלה-ראט אז ער זאל ווייטער שענקען צוטרוי דער קהלה-פערוואלטונג.

דאס ערשטע ווארט אין דער דיסקוסיע בעקומט דער פארשטעהער פון „פועלי אגודת ישראל" פרנס

ה. ד. זילבערשטיין

ער זאגט, אז דער לאדזער קהלה-ביודזשעט האט געדארפט געבויט ווערען אויף דער נויט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, ס'קומט גאר נישט קיין דאנק דער פערוואלטונג, וואס די עטאט סומע איז אזוי קליין, די גבירים דארפען און מוזען טראגען די לאסטען פאר דער ארימקייט. די פראגע פון א רב מוז אומבעדינגט ערלעדיגט ווערען, די פענסיעס פאר מורה-הוראות טאָרען זיך נישט געפינען אין די פאזיציעס פון סאציאלער הילף. די סו-מען אויף סאציאלער הילף טארען נישט פערקלע-נערט ווערען. די קינדער פון דער קהלה'שער תלמוד-תורה מוזען איינגאנצען בעשפייזט ווערען. די יודישע קאנסולטאציע-ביורא מוז פערברייטערען איהר טעטיגקייט. מ'דארף ארויסשיקען פון 2 ביז 3 טויזענד קינדער אויף זומער-קאלאניעס, ס'מוז געשאפען ווערען א קורס פאר יודישע זעלנער, ס'מוז געבויט ווערען א באראק פאר עקסמיסירטע, עס דארפען געעפענט ווערען נאך עטליכע תלמוד-תורות דער רעדנער פראטעסטירט ווייטער, וואס ביים איבערבויען דאס אלט-שטעטישע בית-המדרש ווערען בענוצט נישט-יודישע ארבייטער. ער פערלאנגט צו עפענען עטליכע קוכען פאר יודישע ארימע, עס דארף אריינגעשטעלט ווערען א פאזיציע פאר עמי-גראנטען און עולים קיין ארץ-ישראל.

פרנס וו. זילבערשטיין (מזרחי) לייקענט קאטעגאריש אז ער זאל האבען געזאגט, אז די קהלה דארף נישט געבען אויף קרן-היסוד, ער האט געזאגט, אז בנוגע דעם קרן-היסוד קען די אגודה האבען פארבעהאלטען צוליב'ן חינוך, אבער פאר'ן קרן-קימת מוז די קהלה געבען, ער לעגט פאר אריינצושטעלען אין ביודזשעט 5000 זלאטעס פאר'ן קרן-קימת און 5000 זל. פאר קרן-היסוד.

פרנס כארי

האלט א זעהר שארפע אפאזיציאנעלע רעדע, ער ווייזט אן, אז ס'זענען רעדוצירט געווארען אלע פאזיציעס אויף מרפא, פאר עקסמיסירטע, פאר קינדער-הילף, פאר'ן זויגלינגס-היים, די רבנים ווערען גוט בעצאהלט אויפ'ן חשבון פון די ארימסטע מענשען, מ'דארף רעדוצירען די פענסיעס פון די רבנים וועלכע בעקומען 216 טויזענד זלאטעס א יאהר. די אדמיניסטראציע 248 טויזענד זלאטעס, אזוי אז אויף אלע איבעריגע אויסגאבען בלייבט אנ'ערך 200 טויזענד זלאטעס. די פאזיציע אויף קויהלען פאר ארימע לייט איז איינגאנצען נישט געריהרט געווארען.

נאכדעם ווי ס'רעדען נאך די פרנסים י. מ. וואוידיסלאווסקי, און פרידענזאן וועלכע פערטיידיגען די פערוואלטונג בעקומט דאס ווארט

ארוו. ווייצמאן

וועלכער זאגט, אז די וועלטליכע יודען זיצען אין דער קהלה ווייל זיי האלטען זי פאר א קעמפ... פון יודישען נאציאנאלען לעבען, די קהילה דארף ארומנעהמען דאס יודישע נאציאנאלע לעבען ווי מיר פערשטעהען דאס. אויפ'ן קהלה'ס-געזעץ וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך די דייטשען ווילען מיר זיך נישט שטיצען. מיר בעקעמפען עס, ווייל עס בעגרעניצט אונזערע רעכטען און אונזער ענטוויקלונג. דאס געזעץ איז געגען די אינטערעסען פון יודישען פאלק. די ארטאדאקסען זענען נישט די מעהרהייט פון יודישען פאלק, א סימן זענען די וואהלען צום שטאט-ראט, די קהלה-וואהלען זענען נישט מאסגעבענד. מיר קענען נישט אנערקענען דעם היינטיגען ביודזשעט, ווייל די ביודזשעטען ווערען דורך דער קהלה-מעהרהייט נישט רעאליזירט, און דער קהלה-ביודזשעט איז דאך די לעצטע האפנונג פון יודישען ארימען מענשען. די ראבינאט און אדמיניסטראציע-אויסגאבען ווערען רעאליזירט אין גאנצע 100 פראצענט. בעת „מרפא" נאר אין 35 פראצ. פאר עקסמיסירטע אין נאך א קלענערען פראצענט, און אזוי ווייטער, דער פרעזעס האט נישט געגעבען קיין ענטפער אויף דער פראגע, צי דער ביודזשעט וועט רעאליזירט ווערען. דעריבער וועט די פאלקיסטישע פראקציע מוזען שטימען געגען ביודזשעט.

דערמיט האט זיך די זיצונג געענדיגט, היינט קומט פאר א ווייטערדיגע ביודזשעט-זיצונג

גרויסער יום-טוב-פראגראם!

דער פרעכטיגסטער עקראן-שטערן

די וואונדערבארע און זיסע

LILJAN HARVEY

אין שעהנעם און מעלאדישען ארציפילם

פראד. Eryk Pomer א.ג.

ליליאנקא

וויל זיך גט'ן

מיט Henri Garat

אין דער מענער-ראלע.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטן.

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען. אנהויב אין יום-טוב 1 א זייגער בייטאג, אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמיטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

געשלאסען יעקב ראטבוים'ס בילדער-אויסשטעלונג

די בילדער - אויסשטעלונג פון בעריהמטען קינסטלער און רעושימער יעקב ראטבוים, וואס איז געווען איינגעארדענט אין לאקאל פון „בני ברית" איז אפען געווען זעקס וואכען און האט געהאט גרויס ערפאלג. א חוץ דעם וואס די אויסשטעלונג איז זעהר שטארק בעזוכט געוואר'ען, זענען אויך פער־קויפט געוואר'ען א גרעסערע צאהל בילדער.

יעקב ראטבוים צעהלט זיך איצט צוזשען די ערשטע און גרעסטע פארטרעט-קינסטלער.

בעטען אין איינער איז די אויסשטעלונג פייער־ליך געשלאסען געווארען, עס זענען ביי דער שליסונג געווען פערזאמעלט א גרויסע צאהל פערעהרער פון קינסטלער, שריפטשטעלער, דיכטער און זשור־נאליסטען, און אלע האבען מיט ענטציקונג אויס־געדריקט זייער בעגייסטערונג פאר די קינסטלערישע שאפונגען פון יעקב ראטבוים און איהם געוואונ־שען ווייטערדיגע ערפאלגען.

הייגטיגע פארשטעלונג פון אידא קאמינסקא און זיגמונט טורקאוו

די פארשטעלונגען פון דער אינטערעסאנטער פיעסע „דאס געשריי פון געוויסען" מיט'ן אנטייל פון די בעריהמטע יודישע ארטיסטען אידא קא־מינסקא און זיגמונט טורקאוו אין פילהארמאניע זענען אראפ מיט גרויס ערפאלג. די ארטיסטען זענען ווארעם אויפגענומען געווארען פון צאהלרייך פערזאמעלטען עולם און בעשאנקען געווארען מיט רוישענדע אפלאדיסמענטען.

היינט אין אווענד ווערט די זעלבע פיעסע ווייטער געשפילט.

דער „אראראט" שפילט

די לעצטע טעג פון פראגראם „אין פינטשעוו מאגט שוין"...

דאס הומארפולע פראגראם א. נ. „אין פינ־טשעוו מאנט שוין", וואס האלט דעם עולם אין א צושטאנד פון רוישענדען געזונטען געלעכטער – ווערט געשפילט די לעצטע 2 טעג – היינט און מארגען, און ערב ניי־יאהר קומט די נייע 28-טע פרעמיערע פון „אראראט" א. נ. „אנ'אקס פאר א וראשען"...

היינט ווערט געשפילט איין מאל „אין פינ־טשעוו מאגט שוין"...

נאך ווינער ארט
ארטאפעדישער אנשטאלט
פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אפדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

דאבזשינסקי'ס אויסשטעלונג
אין דעם ווארט-זאל פון קינא „קאסינא"

(ב) אין לאדז האט איצט גרויס ערפאלג די בילדער - אויסשטעלונג פון דעם לאדזער טאלענט פולען מאלער און קאריקאטוריסט, ה' סטאניסלאוו דאבזשינסקי (אונזער א בן עיר).

די דאזיגע אויסשטעלונג האט, אין דער ערש־טער רייה, גרויס ערפאלג. מחמת דער שטארקער פאפולאריטעט פון'ם קינסטלער, וועלכער איז איי־נער פון די אנערקענטסטע און בייסיגסטע קארי־קאטוריסטען אין דער ווארשאווער און לאדזער פוילי־שער פרעסע.

אויף דער אויסשטעלונג, וואס געפינט זיך אין ווארט-זאל פון דעם קינא-טעאטער „קאסינא", געפינען זיך זעהר פיל מאלערישע און צייכנע־רישע ארבייטען פון'ם קינסטלער, וואס איבער־ראשען מיט זייער פערשידענארטיגקייט און עספרי חוץ שארפזיניגער און אויסגעשפראכענער קא־ריקאטוריסט, וועלכער פיהרט אדורך זיין ארבייט מיט א בעוואונדערס וואכען אויג אויס'ן לעכערליכען פון אונזער טאג-טעגליכקייט, „ציימענט זיך" דאב־זשינסקי אויס אין זיינע מאלערישע דערגרייכונ־גען, וואו ער עטפלעקט א בעוואונדערע וואכזאמקייט פאר דעם „סעקס אפיל" אוויצוזאגען, פאר דער אטמאספער פון „עקספלאזיווער ווייבליכקייט"...

אין דעם דאזיגען פאל ווירקט ער דאן־זשואַ־ניש, פערפיהרעריש — מ'קאן זאגען: קאמפלימענ־טאריש פאר דער פרוי, און ער צייכענט און מאהלט זי מיט אלע אטריבוטען פון איהר הויכוואוילגע־בוירענער אויסגעמאהלטקייט....

אינטערעסאנט זענען בעוואונדערס זיינע זשאנר בילדער: „דער קרייז טאנצט", „רכילות'ביצעס", „קאווי־ארנע־פאליטיקער", „שושנה די צנועה מיט די זקנים" א. א.

הכלל, דאבזשינסקיס אויסשטעלונג האט דעם פערדינטען ערפאלג, און עס איז זי, לכל הדעות, ווערט צו זעהן!

הייגטיגער יובילעאום פון דער 25-יאהריגער ליטערארישער טעטיגקייט
פון דניאל טשארני

קאוונע, 26 (ספ.)

אין קאוונע האט זיך געשאפען א קאמיטעט מיט ד"ר סודארסקי בראש צו פייערען די 25-יעה־ריגע ליטערארישע טעטיגקייט פון דניאל טשארני. דער דיכטער, וועלכער וואוינט איצט אין בערלין, איז איינגעלאדען געווארען צו קומען אויף דעם 27-טען דעצעמבער אויף די יובילעאום פייערונגען קיין קאוונא.

דניאל טשארני איז א ברודער פון בעוואוס־טען יודישען קריטיקער ש. ניגער און פון יודיש־אמעריקאנער ארבייטער-טוער וולאדעק.

דניאל טשארני איז אריינגעפיהרט געווארען אין דער יודישער ליטעראטור דורך ה. ד. נאמ־בערג און ער האט זיך אין איר סטאבילעזירט אלס פיליזיפיגער ערנסטער שריפטשטעלער, וואס געניסט פון א זעהר גרויסער פאפולאריטעט אויף ביידע זיי־טען ים, וואו ער איז מיטארבייטער אין א רייה צייטונגען.

דניאל טשארני'ס סטיל צייכענט זיך אויס מיט א בעזונדערער ליטערארישער קלאהרקייט, און אויך טעמאטיש איז ער תמיד אנציהענד און אינטע־רעסאנט.

ער איז אויך אנגאזשירט מיט מיטארבייט אין כל'ערליי געזעלשאפטליכע און קולטור-אינסטיטוציעס און אין משך פון זיין לאנג-יאהריגער פראקטישער ארבייט האט ער זיך דערווארבען פיל איבערגעגע־בענע פריינד. וואס ווייסען ווי אפצושאצען און לי־בען „דאניע'ן" – דניאל טשארני.

* * *

מיר ווינשען איהם, אונזער ליבען חבר און מיטארבייטער, נאך א סך, א סך יאהרען פון פרייד און הצלחה אין זיין נוצליכער, ליטערארישער אר־בייט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע טעל. 213-84
היינט און מארגן, 9 אווענד אונאפרופליך לעצטע פארשטעלונגען
כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטסטע מאסען צו זעהן די גלענצענדע פיעסע. וואס איז אין אלע שטעט אין פוילען אראפ מיט גרויס ערפאלג א.ג.
דאס געשריי פון געוויסען
(הער לאמבערטיע)
אין דער אויפפיהרונג פון די וועלט-בעריהמטע ארטיסטען
אידא קאמינסקא, זיגמונט טורקאוו
פאר זייער אפפאהרען קיין אמעריקא
ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג צו זעהר ביליגע פרייזען.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אונגעוועהנליכער ערפאלג פון פוילישע גילזען אין טערקיי

נישט לאנג האט דער מלוכה'שער טאבאק-מאנאפאל אין טערקיי זיך געווענדעט צום ערפינדער פון די טיטאניובקעס אין דער אנגעלעגענהייט זיי צו איינצוקויפען פאר זייערע טאבאק-אויסארבייטונגען.

ווי ס'איז בעוואוסט, זענען די טיטאניובקעס אויסגעארבייט מיט פעדים פון טאבאק-בלעטער און אויף אזא אופן פערפיינערן זיי דעם געשמאק פון די פאפיראסען, הויפטזעכליך, אז איצט אלס רוי-שטאף ווערט געברויכט צו זייער אויסארבייטונג די פיינסטע סארטען טאבאק.

די פעראינטערעסירונג פון טערקיי מיט דערפאכע־מאכענדער פוילישער ערפינדונג איז א קאלאסאלע, ווייל טערקיי איז א קלאסיש לאנד פון רויכערער.

פון יידישען טעאטער „סקאלא"

די פארשטעלונגען מיט מאלי פיקוס און הערמאן פעניגשטיין אין „סקאלא" געהען אראפ מיט גרויס ערפאלג. היינט דינסטאג, צום 5-טען מאל ווערט געשפילט די אפערעטע „דאס ציגיינער־מעדעל".

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 27 דעצעמבער 1932

11,40 פרעסע-איבערזיכט, 11,50 מעטעאָרא־לאגישער קאמוניקאט, 11,58 צייט-סיגנאל, 12,05 טאג-פראגראם, 12,10 גראמאפאן, 1,20 מעטעארא־לאגישער קאמוניקאט, 3,10 עקספארט-קאמוניקאט, 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט, 3,25 לופט-פליהעריי און געבען גאז, 3,30 ספארט, 3,35 צווישען ביכער, 3,50 גראמאפאן, 4,25 פארלע־זונג פאר לעהרער, 4,40 פארטראג, 5 קאנצערט, 5,55 פראגראם פאר מארגען, 6 מוזיק, 7 פערשי־דענעס, 7,20 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 מוזיקאלישער פעליעטאן, 7,45 ראַ־דיא-פרעסע, 8 קאנצערט, 10 ליטערארישע פערי־טעל שעה, 10,15 טאנץ-מוזיק, 10,55 קאמוניקא־טען, 11 מוזיק.

מעלדונג

פאלקס אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָר־גאניזאציע אין לאדז

היינט דינסטאג 27.12. 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרוד־מיעסקא 29 א פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך אויף ד. ט.: „פון יודישע עקאנאמישע פראבלעמען" פרעלעגענט: ד"ר פ. פרידמאן. 6399

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן — פון יודישען פאמיליען-לעבען

(53

קאפיטעל 11

דער ענטגילטיגער פערהער פון קריינינען

דער ענין קריינין איז פאר דער פאליציי גע־העזן א זעהר שווערער. די אויספארשונג האט זיך געקענט שטיצען נאר אויף דעם בעשולדיגטען אַ־ליין און מעהר אויף גארנישט און אויף קיינעם נישט. ס'איז געווען איין מענש, אויף וועלכען מאַ־רעק וואלט געקענט אנווייזען אלס זיין עדות, ער וואלט געקענט אנווייזען אויף מרים'ען, וועלכע איז געווען מיט איהם דעם גאנצען טאג, ווען ער האט געוואלט אוועקפאהרען קיין אויסלאנד און ווען ס'איז געשעהען דער מארד. זי אליין וואלט געקענט פעסט שטעלען, אז זי איז פון מארעקן דעמאלט נישט אפגעטרעטען א גאנצען טאג און וואלט געקענט שווערען, אז ער איז אין ערגעץ נישט געווען און האט נישט געקענט בעגעהען דעם מארד, ער איז אפילו א גאנצען טאג נישט צוגעגאנגען צום באַ־גאזש. ער האט אבער נישט געוואלט אריינציהען מרים'ען אין דער דאזיגער געשיכטע, ער האט געוואוסט, אז אין דער טעפער, אין וועלכער מרים געפינט זיך, וואלט געווען א גרויסע טראגעדיע, ווען דער באמען ווייספעלד וואלט פיגורירט אין די אקטען פון דער אויספארשונג, וועגען דער דאָ־

זיגער שווערהאפטער געשיכטע, מארעק האט דער־ריבער מרים'ס נאמען נישט דערמאהנט און האט איבערגעלאזען זיין גורל אזוי ווי ער געהט.

די פאליציי האט געהאט א זעהר הארטען ביסען מיט דער דאזיגער געשיכטע. די גאנצע אונ־טערזוכונג האט ארויסגעוויזען, אז די פינגער-אפ־דרוקען, וואס מ'האט געפונען אויף דער ערמאָר־דעטערס קערפער און וואס שטאמען געוויס פונ'ם מערדער, שטימען נישט מיט מארעקס פינגער-אפ־דרוקען, קיין אנדערע בעווייזען געגען איהם זענען אויך נישט געווען, ס'איז געבליבען נאר די אפ־געהאקטע האנד פון דער ערמארדעטער, וואס איז געפונען געווארען אין דעם באגאזש פון קריי־נין. ווי אזוי די דאזיגע האנד האט זיך דארט געפונען, האט קריינער נישט געקענט זאגען און נישט ערקלערען. נישט די פאליציי האט געהאט קיין קאנקרעטע בעווייזען און נישט מארעק אליין, האט געקענט ווענען דעם עפעס זאגען, טראגן אלע מיטלען, וואס זענען אין דער היגזיכט אנגעווענדעט געווארען דורך דער אויספארשונג - מאכט, אז קריינין זאל זיך אין עפעס מודה זיין. אין דעמזעל־בען טאג, ווען די רביצין האט דערהאלטען מאַ־רעקס בריף פאר מרים'ען, איז קריינין גערופען געווארען אויף אַ ענטגילטיגען פערהער.

סיי דער אויספארשונגס-ריכטער און סיי דער בעשולדיגטער — ביידע זענען געווען שטארק אויפ־געגעגט. דער ערשטער צוליב דעם, וואס ער האט

דורך דער גאנצער צייט פון דער זשמודנער אויס־פארשונג נישט געקענט געפינען קיין איין קאנ־קרעטען בעווייז געגען קריינינען, און דער צווייטער דערפאר, ווייל ער האט נישט געקענט דער־ווייזען מיט קיין שום קאנקרעטען פאקט זיין אומ־שולד.

— אלזא, וואס וועט זיין מיט אייך, האט דער ריכטער אנגעהויבען, איהר מוזט דאך זיך סוף-כל-סוף מודה זיין, ווייל אלע בעווייזען זענען גע־גען אייך.

— צי וואס-זשע בוצט ווידער מיין מודה זיין, אויב איהר האט אלע בעווייזען געגען מיר, וועט מיין מודה זיין זיך צום ענין קיין גרויסעס נישט צוגעבען.

— דאס איז אבער צוליב דעם, אז דער ענין זאל זיין פולשטענדיג קלאר.

— ער וועט זיין פולשטענדיג קלאר, נאר דער־מאלט, ווען איהר וועט אנערקענען, אז איך בין אומשולדיג, ווייל נאר דאס קען איך אייך וועגען דעם גאנצען ענין זאגען.

— פערלאנג איך, אז איהר זאלט מיר קענען בעווייזען אייער אומשולד.

— דאס איז א צו שווערע אויפגאבע פאר מיר, איך בין אין דעם אלעם אזוי ווי א בלינדער, איך ווייס גארנישט.

— אפשר האט איהר עפעס אנ'עדות, וועל־כער האט אייך געזעהען דעם טאג, וועלכער וואלט געקענט אונז אנווייזען אויף דעם, ווי אזוי איהר האט פערברענגט דעם דאזיגען קריטישען טאג, ווען די ערקלערונגען פון דעם עדות וועלען שטימען מיט אייערע אין דער הינזיכט, וועלען מיר מאכען האבען א פאדים אין האנד, פון וועלכען ווייטער צו ציהען די אויספארשונג.

מארעק קריינין האט פון דעם אויספארשונגס־ריכטערס ווערטער ארויסגעפיהלט, אז קיין בעווייזען געגען איהם זענען נישט פארהאן, אז די פאליציי אליין וואלט געוואלט האבען אין עפעס זיך אנצו־כאפען, כדי ארויסצוקריכען פון דער דאזיגער פער־פלאנטערטער געשיכטע. מארעק האט זיך דעמאלט געטראכט, צי ס'וואלט נישט איצט געווען די צייט, אז ער זאל אנרופען מרים'ס נאמען אלס די, וועל־כע קען פאר איהם זיין דער בעסטער עדות. מאַ־רעק האט געהאלטען, אז ס'איז נאך נישט געקומען די צייט דערצו, ער קען נאך אפיטאל ליידען און מרים'ען וועט ער פערשפאר'ען אומאנגענעהמליכ־קייטען.

— אלזא, איהר קענט אנגעבען עפעס עדות, האט דער ריכטער אומגעדולדיג געפרעגט.

— ניין, קיינעם נישט, איך קען נישט אנגע־בען קיין שום עדות.

— וואס וועט איהר אבער זאגען דערצו, אז מ'האט אייך אינ'ם טאג פונ'ם מארד געזעהען אין דער געזעלשאפט פון א דאמע.

מארעק איז געבליבען צומישט, ער האט נישט געוואוסט, וואס צו ענטפער'ען.

— איז דאס אמת, אדער נישט, האט דער ריכטער ווייטער געפרעגט.

מארעק האט ווייטער געשוויגען.

— אייער שווייגען נעהם איך אן אלס בעד־שטעטיגונג, אז ס'איז אזוי, אז אין טאג פון מארד זענט איהר געווען אין דער געזעלשאפט פון א פרוי, ווילט איהר זאגען, ווער די דאזיגע פרוי איז?

— ס'איז אמת, אז איך בין געווען אין דער געזעלשאפט פון א פרוי, א גאנצען טאג בין איך געווען מיט איהר צוזאמען, זי וואלט געקענט זיין מיין בעסטער עדות.

— ווי איז אלזא איהר נאמען?

— דאס קען איך ליידער נישט זאגען, איך וויל נישט די דאזיגע פרוי אריינציהען אין דער דאזיגער געשיכטע, איך וויל איהר איינשפאר'ען אונאנגענעהמליכקייטען.

— און אויף אייער קאפ וועט איהר דער־פאר ציהען א כמאַרע.

(פארטזעצונג קומט).

אײַלינג! וויכטיג!

אַ פּעראײנפּאַכט האַנדעלס-בוך

בעשטעטיגט דורכ'ן פינאַנץ-מיניסטעריום צוזאַמען מיט גענויע אויפקלערונגען און אינפאָרמאַציעס אין יודיש צו בעקומען אין שרייב-מאַטעריאַלען-געשעפט פון

A. J. OSTROWSKI S-cy

Łódź, Piotrkowska 55,

telefon 203-54.

יעדער איינציגער מעבעל

האַט זיך איבערצייגט, אַז פאַר דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאַהלט די העכסטע פּרייזען

א.ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פאַרשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Laboratorjum Chemiczno=Bakterjologiczne

Inż. Chem. **F. SZAC**

ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85

Wszelkie analzy przemysłowie: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd.

¡Ceny znżone.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

צו פערדינגען 2 שטובען און קוך פּיעטריקאָווער 21, נאָכאייגנעם אויך אויך געשעפט ביי גרינבוים, וואָלינגנג 21.
5519

איך זוך אַנ'אָרט צו שלאָפען צוזאַמען מיט אַ יונגערמאַן, וועלכער וואוינט אַליין אין אַ בעזונדער צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג. אָפערטען אין אַדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר „Sz."

---

2 אַנשטענדיגע יונגעלייט קענען בעקומען לאָזשי ביי אַנ'אינטעליגענטער פאַמיליע. צו ערפאַהרען פאַמאַרסקא 14, 2. שט., פראָנט, וו. 4/5. 1599

פערשידענעס

ס'איז מיר פערלוירען געגאַנגען פאַרינגען דאַנערשטאַג אויפ'ן הויף שוו. יאַקובאַ 4 עטליכע הונדערט זל. מזומן, ווי אויך 2 וועקסלען, דער אויסשטעלער ה. י. מינסקי, לאָדז, זגערזשער 50 — 34 זל. און 35 זל. צאָהלבאַר דעם 15/I און 15/II 1933. די עהרליכע פינדער ווערען געבעטען אָפּצוגעבען צו ה' חערשעל בוימאַן, שוו. יאַקובאַ 4 אָדער פּילסודסקיעגאָ 47, צום גענולער געגען בעלוינונג.
5518

Oryginalny

znak fabr.

אכטונג!

טעקעס און רוּלאַנען צו באַטעז

5.— זל.

NIEMEŃSKA FABRYKA Grodno

(בעשאַנקען מיט אַ גאָלדענעם סערטיל)

Sklep w Łodzi, Piotrkowska 49

telefon 106-33.

אַ 17-יאָהריגער פּראָווינצער יונגעל פון וואָהלין, שטאַמט פון אַ בעסערע פאַמיליע, געענדיגט אַ מיטעל-שולע, זוכט אַ פּאָסטען אין אַ געשעפט פאַר אַ קליינעם געהאַלט. — אָפּערטען אין אַדמ. פאַר מ. קאַנדינער.
5520

שטרימף-פאַרמירערייַ-איינריכטונג, ווי אויך אַ פּרעס אין גוטען צושטאַנד זאָפאָרט ביליג צו פערקויפען. צעגעלניאַנאַ 40, שטרימף-פאַבריק, אין הויף, לינקס.
5526

Zagubiony został weksel na zł. 80.— wystawca S. Lipszyc w Łodzi, Pusta 9 Weksel zostaje unieważniony. 5534

בעקאַנטמאַכונג.

זונטאָג, דעם 8-טען יאַנואַר 1933, 4 אַ זייגער נאָכמ. צום ערשטען טערמין קומט פאָר אין לאָקאַל פון פליישער-פאַראיין, זגערזשער 84

די יערליכע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג

מיט פאָלגענדער טאָגאָרדנונג:

1) וואַהלען פון אַ פאָרזיצענדען און אַסעסאָרען, 2) באַריכט פון דער טעטיגקייט פאַר'ן יאָהר 1931/32, 3) באַריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 4) בעשטעטיגונג פון בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1933/4. 5) וואַהלען פון אַ נייעם פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 6) פרייע פאָרשלאָגען.

די פערוואַלטונג פון „משמרת החולים"

אין לאָדז, אַלעקסאַנדראָווסקא 6.

בעמערקונג: אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו רעגולירען די מיטגלידס-בייטרעגען, כדי נישט צו פּאַראַליזירען דאָס תאהל-רעכט.

פיצעס

פאַר גראַמיגיעס אנשטאַלטען דרוקערייען און פערלאַגען געבעטענע

די גרעסטע יודישע ציקונג־ציע אין לאָדז

„גוּטענקס"

פּיעטרקאָווסקאַ 104

טעל.: 241-24

שנעלער אויסקויף פון פאַטענטען

און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1933 בעזאָרגט די ביוראָ

ב. מאָז פּיעטריק. 10

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5–9 אָוונד. זונטאָג פון 10–1 בייטאָג.

פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע פּרייזען!

Dr. S. Kantor

ספעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמיטאָג און פון 4—9 אָוונט.

זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

Dr. med. RACHELA LEWI

ספעצ. קינדערקראַנקהייטען

האָט זיך אַריבערגעצויגען

אויף שרודמיעסקאַ 27

(פריהער צינעל-גאַס 6) טעל. 142-72.

Dr. med. L.Berman

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07.

ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אָוונד, זונטאָג פון 9–1 בייטאָג.

פאַר אומבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען!

Laboratorjum Analityczne

dla przemysłu

chemicznego, włókienniczego i metalurgicznego

Dr. EUG. RITTA

Piotrkowska 126, tel. 232-88.

כל דיכפין ייתי ויאכל!

אַמיטאָג פאַר 1 זל.

גיט אַרויס ביז 7 אָוונד פאַר אינטעליגענץ

„באַרדיני"

פּיעטריקאָווער 43.

שייטלען

— מיט —

פּאַריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט און אַנדולאַציע צו ביליגע פּרייזען,

ביי קערש

סקווערא ווא 15.

זיכערע הילף און אַ רפואה

אהן אַ אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פּערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פּערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס ווי ווי אַ מענטשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאָפּ און עס פעלט אַריין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל גוטע היילבאַנדאַזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראַכירעווינד בעוויזען זיכער דאָס שוועכסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, דייטשען מיט היילגאַרסעטען און פּאַ־ראַמען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַטפיס, ספּעציעלע איינלאַגען און די שיינסטע קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד

ארטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בראַנמש, פּראָפ. ד"ר י. מאָרישער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאָגונג.

דאַרמיט דריק איך אויס מיין הערציגסטען דאַנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאָפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 פאַר זיין זאָרגפעלטיג פערלייגען אַ באַנדאַזש אויף מיין ברוך. היינט פיהל איך מיך גוט, כ'בין פעהיג צו דער אַרבייט און איבער הויפּט פיהל איך מיך אַזוי ווי אַ געזונדער מענש.

(—) Andrzej Fandrych

Łódź, Al. Kościuszki 23/25.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט

אַגראַראָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער

פּרייז פון אַ געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאָלאַקאָוו

כירורגישע אַבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר.

דאַמען-קליידער-אַטעליר פון

Sara Deuczman

איז נעהאָרען איבערגעטראָגען אויף

פּיעטרקאָווער 114, טעל. 200-67

פראָנט 1-טער שטאָק 6666

און עמפּפעהלט זיך וויסטער דער געעהרטער קונדשאַפט

Dr. med REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג

קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען

נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוונד.

זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

Dr. med.

W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4

(נעבען קינאָ „טשאַרי") טעל. 134-72

Dr. med. JOZEF SZEPS

אינערליכע קראַנקהייטען

ספעציאַל-אַרצט פאַר לעבער, דאַרם און שטאָף-ווערקסעל-קראַנקהייטען

Piłsudskiego 36 (ווסכאָדניאַ) טעל. 224-13

נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.

צו אַלע פּאַליסען-בעזיצער!

די אַלע, וועלכע האָבען דורך מיר רעגיסטרירט די רוסישע פּאָליסען און האָבען שוין בעקומען אויסגעצאָהלט, ווי אויך די אַלע, וועלכע צאָהלען פּאָליסען און האָבען צוליב סיבות אויפגעהערט צו צאָהלען, קענען זיך ווענדען וועגען אַלע סאָרט אינפאָרמאַציעס, וועלכע ווערען ערטיילט בחנם טעגליך פון 9–11

צום אַסעקוראַציע-אינספּעקטאָר

ח.קאַנסער, קאַמיענאַ 9, טעל. 175-88.

בעמערקונג: איך נעהם אויך אָן אַסעקוראַציע פאַר פייער און גנבות אויף מאַגאַזינען, אויטאָ'ס און שויפענסטער.
4946

---

3 pokoje z kuchnią

przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem

zaraz do oddania.

Oferty sub. „J. S." do admin. nin. pisma.

Dr. HELLER

ספעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוונד.

פאַר פרויען אַ ספעציעלער וואַרטע-זאַל.

פאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

גאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אויראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט לאַסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען. זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זל.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער שורה	נעקראָלאָגען-20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען)
פאַר'ן טעקסט-8. פרייטאָג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען	קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.
אין טעקסט-40 . . . . 60- . . . . 4 .	
נאָכ'ן טעקסט-12 . . . . 18- . . . . 8 .	
אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט	

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

רעדאַקציע, וועלכע ענדערן נישט אין אַלגעמיינעם דאָס פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און פאַר מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.